

Jarmil Burghauser's Estate as an Important Source of Knowledge of His Life and Work

Markéta Hallová

Abstract: The study explains how the estate of the Czech musicologist, composer, event organiser, choirmaster, conductor, and scouting movement official Jarmil Burghauser (1921–1997) came into the possession of the National Museum – Antonín Dvořák Museum. It remains in storage there and will now undergo expert processing in its entirety; thereafter it will be made accessible on request. It came to the museum in stages between 1998 and 2024. This was done on the basis of the composer's last will and testament (music library) and by a donation from his heir—his partner of many years Jarmila Hněvsová (autographs and printed editions of his compositions, manuscripts of his books and of various studies and articles, and a large collection of photographs, recordings, and family documents). The museum acquired further materials through purchases (iconography by Hugo Boettinger and Zdenka Burghauserová), and finally, remnants of various kinds of material from Jarmila Hněvsová's house came to the Antonín Dvořák Society after her death, and the society donated the materials to the National Museum – Antonín Dvořák Museum in 2024. This large estate offers us a microscopic view of Jarmil Burghauser's broad range of activities. The documentation preserved in it bears witness to times that left their imprint on the course of Burghauser's life and activities, with many reversals of fortune he often had to struggle to overcome. The estate is a valuable source for learning about his life and career and about the period when this important Czech cultural figure (a man of international importance as well) was living and working.

Key words: musicology, music history, Jarmil Burghauser, heritage, Czechoslovakia, Bohemia, Czech Museum of Music – Antonín Dvořák Museum – Prague, Antonín Dvořák Society

In 2024, by a donation from the Antonín Dvořák Society in Prague (Společnost Antonína Dvořáka, hereinafter the SAD), the National Museum – Antonín Dvořák Museum (hereinafter the NM–MAD)¹ came into possession of what is probably the final substantial part of the estate left by the important musicologist, composer, event organiser, choirmaster, conductor, and scouting official Jarmil Burghauser (1921–1997).² This supplemented the collection of major parts of the estate that had been acquired for the museum shortly after Burghauser's death. This study describes how the extensive estate has gradually become a part of the museum's collections, and it gives details on the circumstances of the life and work of Jarmil Burghauser in connection with important documentation from the collection.

The voluminous and valuable estate of Jarmil Burghauser documents his life's journey from his childhood years until his death, and above all it reveals the many sides to his personality, his admirable industriousness, his breadth of interests, and the results his creative spirit achieved.³ Even after his death, it allows him to be introduced to younger generations as he could only have been known to his friends and loved ones (the conductor Zdeněk Košler or the composers Ilja Hurník, Jan Hanuš, Oldřich František Korte, Marek Kopelent, Zbyněk Vostrák, Jan Rychlík and others) or to his collaborators (Petr Eben, Antonín Špelda).⁴ Through the example of his life, we also have the opportunity to grasp fully the complexity of the era in which he lived and created and which strongly influenced his artistic career.

This work was financially supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic (DKRVO 2024–2028/23.I.b, 000234272).

1) The newly acquired part of the estate was registered under acquisition no. 16/2024.

2) For a lengthy entry about his life, compositions, musicological legacy, etc., see SMOLKA, Jaroslav: Burghauser Jarmil Michael, in: *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Retrieved from: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=5390 [accessed on 1 April 2025]. At the very end of the entry, there is also a link to a scan of Burghauser's chronological list of works in PDF format, covering his music composed between 1933 and 1992 (originally a typescript on 25 pages; the original of this *List of Works* is lost). The text ties in with an older encyclopaedia entry – ŠTĚDRŇ, Bohumír: Burghauser Jarmil Michael, in: *Československý hudební slovník osob a institucí*, vol. 1, Prague: Státní hudební vydavatelství, 1963, pp. 150–151. Also see HOLEČEK, Jaroslav: Burghauser Jarmil, in: *Čeští skladatelé současnosti*, collective of authors, ed. Alena Martinková, Prague: Panton, 1985, pp. 40–41; after 1989 KITTAROVÁ, Olga: *Jarmil Burghauser* [leaflet]. Prague: Hudební informační středisko Českého hudebního fondu, 1991 (published in Czech and English); HALLOVÁ, Markéta: PhDr. Jarmil Burghauser (1921–1997), in: *Biografický slovník českých zemí*, vol. 8, Prague: Historický ústav Akademie věd ČR, 2007, pp. 335–336; entries in foreign-language encyclopaedias: BUŽGA, Jaroslav: Jarmil Burghauser, in: *Musik in Geschichte und Gegenwart*, ed. Ludwig Finscher, Kassel – Basel: Bärenreiter – Metzler, 2nd ed., 2000, vol. 3, cols. 1286–1288; PUKL, Oldřich – TYRRELL, John: Jarmil Burghauser, in: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, ed. John Tyrrell, London: Oxford University Press, 2nd ed., 2001, vol. 4, pp. 616–617, *The New Grove Dictionary of Opera*, ed. Stanley Sadie, London: Macmillan, 1996, vol. 1, p. 644. Also HALLOVÁ, Markéta: Biographical note, in: *Jarmil Burghauser (1921–1997): A Commemorative Anthology*, ed. Patrick Devine, London: The Dvořák Society for Czech and Slovak Music, 2018, pp. 8–11.

3) Concerning the breadth of Burghauser's talents, see HOUTCHENS, Alan: "A příroda mu nadělila i další dary": rozhovor s Jarmilem Burghauserem, in: *JARMIL BURGHAUSER (1921–1997): sborník k 20. výročí úmrtí*, ed. Markéta Hallová a Jarmila Tauerová, Prague: Společnost Antonína Dvořáka, 2017, pp. 28–45, in the original version in full in English: HOUTCHENS, Alan: "All the good gifts of nature": An interview with Jarmil Burghauser, in: *JARMIL BURGHAUSER (1921–1997): A commemorative Anthology*, op. cit., pp. 47–68.

4) Jointly published books: BURGHAUSER, Jarmil – EBEN, Petr: *Čtení a hra partitur*. Prague: SNKLHU, 1960, 2nd ed., Prague: Supraphon, 1990; BURGHAUSER, Jarmil – ŠPELDA, Antonín: *Akustické základy orchestrace*. Prague: Panton, 1967.

Jdeburges, 18. 10. 77

Milý Jarmile,

Vzpomínáme na naše vzkvétající setkání
blíživě se tvořícího jivika. Chtěl bych
tě pozdravit v době, kdy hodnoty představují docu-
st duševní, a pozdravit tě k Troj- paden-kinen
hudební síly, jdem i delších mne-ber-
něstech.

kop. 5. 11. v konzervatoriu

Tvoji Otmar Mácha, a

50! Kolik mladosti, raduj se a těž
z ní, neb je éradne, ale kaly moudřejší
a jímave!

Na vzdory všim zle-
šlopuje žij si blaze jid ty umní. A
pal i kva' brice nár všechny bude
omla zovst.

At se ti nič zlého neděje!

Tvoji Václav Trojan

kop. v konzervatoriu 5. 11.

Joint congratulations from the composers Otmar Mácha, Václav Trojan, Klement Slavický, and Jiří Jaro-
ch for the 50th birthday of Jarmil Burghauser (first part), dated 18 October 1971. NM-MAD, acquisition no. 88/98.
/ Společná gratulace hudebních skladatelů Otmaru Máchovi, Václavu Trojanovi, Klementu Slavickému a Jiřímu
Jarochovi k 50. narozeninám Jarmila Burghausera (první část) datovaná 18. října 1971. NM-MAD, č. př. 88/98.

Jarmil Burghauser: A Summary of His Life and Work

The preserved materials allow us to follow the course of Burghauser's life already from his childhood successes, when he appeared at just 12 years of age as a pianist at a concert broadcast live on the radio in Prague, where several parts of his composition *Five Trios for two oboes and bassoon* and *Cesta do školy* (The Way to School) for voice and piano were heard.⁵ He composed music inspired by the books he was reading⁶ or on his travels.⁷ Already at age 14, he could boast having a composition of his own published in print: a setting of Jan Neruda's poem *Dědova mísa* (Grandfather's Bowl) as a melodrama for reciter, violin, and piano.⁸ A year later, radio listeners even heard his *Symphony in D minor* played by the Prague Symphony Orchestra under the baton of Václav Smetáček.⁹ Things went beyond childhood musical activities, however.

After his private composition studies under Jaroslav Křička and Otakar Jeremiáš and his graduation from the Academic Grammar School (where, incidentally, he was keeping a diary in Greek), he decided to study conducting at the Prague Conservatoire.¹⁰

He then furthered his studies in the fields of musicology and psychology at the Faculty of Arts of Charles University. Those years and especially the period of the Second World War saw the composing of several of his larger works: in 1946, when he concluded his conducting studies under Václav Talich, his monumental concert-length cantata for vocal soloists, choir, and orchestra reflecting the wartime period titled *Utrpení a vzkříšení* (Suffering and Resurrection) was performed in the Smetana Hall at the Municipal House.¹¹

5) Jarmil began playing the piano at age six, at 12 years of age he began taking private composition lessons from Jaroslav Křička, and later he studied under Otakar Jeremiáš (from 1937 to 1941). He appeared successfully and to great acclaim on a live radio broadcast of a concert on 24 Nov. 1933; the estate preserves memorabilia of this performance including letters from several children who listened to the broadcast, under acquisition no. 88/98. A concert review appeared the next day (25 Nov. 1933) in *České slovo*, and the journal *Pestrý týden*, vol. VIII, 9 Dec. 1933, no. 50, p. 7, printed a promotional photograph of the young Jarmil Burghauser at the piano.

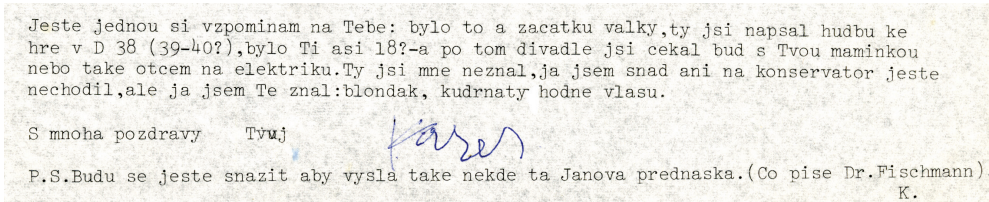
6) E.g. *Nemo* (preserved sketches), *Indiánská rhapsodie č. 1* for orchestra (Indian Rhapsody No. 1, 1933) inspired by the books of Karl May; its movements are titled: I. Úvod (Introduction). Tábor (The Camp). II. Boj Comanchů s Apachy (Battle of the Comanches with the Apaches). Allegro pomposo. III. Přepadení tábora od jistého kmene (Attack of the Camp by a Certain Tribe). Allegro. IV. Finale. Tanec indiánů (Dance of the Indians). Allegro non tanto; score, autograph, acquisition no. 88/98.

7) For example, on a trip to Greece in 1935 he wrote his *Řecký náčrtník* (Greek Sketchbook) for piano, and there is a draft dated 4 Jul. 1935, which he completed with the title *Pět skladeb pro klavír na antické náměty* (Five Compositions for Piano on Subjects from Antiquity, 1944); for a sketch and the autograph of the finished composition, see the estate, acquisition no. 88/98.

8) *Dědova mísa* (Grandfather's Bowl), Op. 9. Prague: F. A. Urbánek, 1937. The estate contains several specimens of the printed edition with his childhood dedications to several family members, all under acquisition no. 1/99. He again turned to Neruda later on with a musical setting of poems from the collection *Písň kosmické* (Cosmic Songs).

9) Two movements were broadcast on 23 Dec. 1936: Adagio and Furiant. The whole *Symphony in D minor* was later performed in Chrudim on 3 May 1938 by the Chrudim Philharmonic with František Teplý conducting. See the Chrudim Philharmonic concert programme in the estate, acquisition no. 88/98.

10) Under Pavel Dědeček and Metod Doležil (1940–1944), then continuing his conducting studies in the Advanced Programme of the Prague Conservatoire under Václav Talich (until 1946).

Letter from the Czech-American composer Karel Husa to Jarmil Burghauser dated 17 Jan. 1990 (excerpt), recalling that as a youth he had gone to the theatre Divadlo D 34, where he saw the young Jarmil leaving; Jarmil had written the music for the play Husa attended. At the time, they did not yet know each other personally, but K. Husa already knew about Jarmil. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **Dopis česko-amerického skladatele Karla Husy Jarmilu Burghauserovi** datovaný 17. 1. 1990 (výňatek), v němž mj. vzpomíná, jak jako mladík navštívil Divadlo D 34 a viděl z něj odcházet mladého Jarmila, který k navštívené hře napsal hudbu. V tu dobu se ještě osobně neznali, ale K. Husa už o Jarmilovi věděl. NM–MAD, č. př. 88/98.

The promising launch of Burghauser's career, for which he was making optimistic plans, even negotiating over a conducting engagement abroad,¹² was interrupted by the communist putsch in February 1948 and by the closing of the country's borders. As he was finishing his musicology degree, students and teachers were protesting against the dismissal of the head of the musicology department, Prof. Josef Hutter, who was later arrested and imprisoned.¹³

After his studies, Burghauser was deciding what paths to pursue in his field. In a letter to Gracián Černušák dated 1948, he wrote that he had ambitions "[...] *mainly for composing, conducting, and perhaps also musicology*".¹⁴ First, he was employed as a dramaturge,¹⁵ an instructor at Prague's newly established Academy of Performing Arts, and a choirmaster and conductor at the National Theatre in Prague. In 1953, he boldly chose a freelance career, and he busied himself with composing. At the same time, he was also working on projects in music theory, musicology, and other fields,¹⁶ all of which showed promising results. By the end of the 1960s, his compositions were being played frequently not only in Czechoslovakia, but also increasingly abroad. His compositional approach undertook a journey from the traditional paths influenced by teachers who were following in the footsteps of Czech Late Romanticism, moving on to his discovery of Neoclassicism represented by the

¹¹ Václav Smetáček conducted this concert-length work on 26 May 1946 with the Prague Symphony Orchestra, the Prague Philharmonic Choir, and soloists Antonín Jeřábek (tenor), Zdeněk Otava (baritone), Vladimír Jedenáctík (bass), and Jaroslav Vojtek (organ). For the concert programme, see the estate, acquisition no. 88/98. The concert was presented by the Union of Czech Musical Artists under the auspices of the Minister of Culture and Education Zdeněk Nejedlý.

¹² See the correspondence with Hugo Burghauser from 1945 and 1946 in the estate, acquisition no. 88/98, which is also discussed below in this study.

¹³ For details, see VOLEK, Tomislav: *Profesor Josef Hutter – oběť dvou totalitních režimů*, *Hudební věda*, vol. 31, 1994, no. 4, pp. 363–373.

¹⁴ Carbon copy of a letter from Jarmil Burghauser to Gracián Černušák, 9 Dec. 1948, estate, acquisition no. 88/98.

¹⁵ He was the dramaturge of the chamber opera; see the encyclopaedia entries, op. cit. in footnote no. 1.

¹⁶ He composed incidental music, film music (*Labakan* and *Legenda o lásce* by the director Václav Krška), and music for exhibitions – see below.

works of Bohuslav Martinů,¹⁷ and finally arriving at what was called New Music.¹⁸ After having familiarised himself with the music of Anton Webern and with dodecaphony,¹⁹ he gradually created his own way of composing known as harmonic serialism. He explained his method in 1964 in his study *Harmonický seriální princip* (The Harmonic Serial Principle),²⁰ and he gave a brief description of his development as a composer in an interview with Alan Houtchens.²¹

Jarmil Burghauser also earned numerous encouraging awards: in 1955 he won second prize at the Otakar Ostrčil Grand Jubilee Music Competition from the Union of Czechoslovak Composers (Svaz československých skladatelů, hereinafter the SČS) and the Czech Music Fund (Český hudební fond, hereinafter the ČHF) for his *Česká mírová kantáta* (Czech Peace Cantata)²² and third prize at the Zdeněk Fibich Competition for his *Symphonic Suite*. His ballet *Sluha dvou pánů* (Servant of Two Masters, 1957)²³ was premiered by the National Theatre in May of the very next year,²⁴ and a number of other stages at home and abroad soon showed interest in producing the work (including the Berlin Chamber Opera and the State Theatre in Dresden). His *Toccatu for small orchestra* (1947), performed with the composer's participation, won a prize at the Gaudeamus International Competition in the Netherlands in 1957. The Czech Philharmonic under the baton of Karel Ančerl performed his *Sedm reliéfů pro orchestr* (Seven Reliefs for orchestra, composed in 1963) and recorded it for Supraphon (1965), and the former SČS made this composition the only Czech symphonic work selected for a festival of the International Society for Contemporary Music (hereinafter the ISCM) held in 1964 in Copenhagen. That same year, Burghauser composed the experimental anti-opera *Most* (The Bridge), produced by the National Theatre in 1967

17) "The first so-called modern music that made a big impression on me was by [Bohuslav] Martinů." HOUTCHENS, "A příroda mu nadělila i další dary", op. cit. Also see the copy of a letter from J. Burghauser to Jiří Pinkas dated 26 April 1995, in which he recollects that they had met 62 years earlier, and that Jiří Pinkas had opened up the world of Bohuslav Martinů to him. (In the letter, he also thanks Pinkas for a performance in Brno of the ballet *The Story of Tristram and Iseult*, which was premiered under J. Pinkas's baton on 7 April 1995, nearly 30 years after the work had been composed in 1968).

18) E.g. Burghauser's compositions *Sedm reliéfů* (Seven Reliefs), *Cesty* (Ways), and certain chamber works.

19) He became familiar with dodecaphony during his stay in the Netherlands in 1957, where his *Toccatu for small orchestra* was performed at the festival Gaudeamus. It was there that he first heard music in the post-Webern style, and he was shocked by it. HOUTCHENS, "A příroda mu nadělila i další dary", op. cit., p. 33.

20) BURGHAUSER, Jarmil: *Harmonický seriální princip*, in: *Nové cesty hudby. Sborník studií o novodobých skladebných směrech a vědeckých pohledech na hudbu*, Prague: Státní hudební vydavatelství, 1964, pp. 94–108. Estate, acquisition no. 1/99.

21) HOUTCHENS, "A příroda mu nadělila i další dary", op. cit.

22) Diplomas for second prize for the *Czech Peace Cantata* and for third prize for the *Symphonic Suite* are kept in the estate under acquisition no. 88/89.

23) Scenario by Jan Rey after Carlo Goldoni.

24) The National Theatre premiere (in the building of the Tyl Theatre) took place on 9 May 1958. Miroslav Ponc conducted the production, and Jiří Němeček was the stage director and choreographer. By 1990, the ballet *Servant of Two Masters* had been performed on more than 20 stages.

(premiered on 30 March).²⁵ For his composition *Barvy v čase* (Colours in Time), he was awarded a diploma by the ČHF (1967),²⁶ and a year later he composed the symphonic presentation *Strom života* (The Tree of Life), which he himself called a synthesis of everything towards which he had been working as a composer,²⁷ and which he held in higher esteem the *Colours in Time*. An honourable mention for cooperation on preparing the Czechoslovak participation at EXPO 1967 in Montreal²⁸ and the positive reception of the music theory textbook *Akustické základy orchestrace* (The Acoustical Basis of Orchestration)²⁹ written in collaboration with Antonín Špelda are evidence of more successful activities.

As is clear from the overview above, until 1969 Jarmil Burghauser had been attracting attention primarily as a composer. At the same time, however, he was also active in the field of musicology. Besides studies on music theory, he had been working on topics related to Antonín Dvořák (see below for more details) and was taking part in compiling an edition of the complete works of Leoš Janáček;³⁰ he prepared the principles of the critical edition together with Milan Šolc.³¹

Jarmil Burghauser greatly welcomed the political thaw during the “Prague Spring” of 1968; he became the chairman of the Circle of Non-Party Members (i.e. not belonging to the Communist Party) within the SČS and the head of its composition department. He also renewed the activities of the Artists’ Society (Umělecká beseda), of which he had been a member before the Second World War,³² and he took part in the revival of activities in

25) The opera *The Bridge* (subtitled An Anti-Opera in Two Acts) had already been preceded by two operas *Lakomec* (The Miser, 1949, libretto by Luděk Mandaus after Molière) and *Karolinka a lhář* (Caroline and the Liar, 1950–1953, again with a libretto by Luděk Mandaus). See acquisition no. 88/98.

26) The diploma for the prize won by his composition *Colours in Time* is kept with the estate under acquisition no. 88/98, as are the aforementioned diplomas for other compositions that won competition prizes. Documentation is missing only for an award won at the Gaudeamus competition for his *Toccata for small orchestra*.

27) See the letter from Jarmil Burghauser to Ladislav Slovák dated 10 Feb. 1969, in which he offers to have the composition premiered in Slovakia. Ultimately, *The Tree of Life* was first heard in Graz at the festival Grazer Herbst with the Prague Radio Symphony Orchestra conducted by Alois Klíma. The Czechoslovak premiere followed in Bratislava at subscription concerts of the Slovak Philharmonic on 11 and 12 Feb. 1971 with Zdeněk Košler conducting.

28) For the honourable mention for his cooperation in Montreal, see acquisition no. 88/98.

29) BURGHAUSER – ŠPELDA, *Akustické základy orchestrace*, op. cit. The publication won an award from the Union of Czechoslovak Composers (led by Věroslav Neumann) and the department for musicologists and critics (signed by Jaroslav Volek) in 1968. See the estate, acquisition no. 88/98. Later, the book was published in German (*Akustische Grundlagen des Orchestrierens*, Regensburg: Gustav Bosse Verlag, 1971); the authors were also entered into negotiations over a version in French, but it was never realised.

30) The original committee members were Jan Racek, Jaroslav Vogel, Vladimír Štědroň, and Jarmil Burghauser, and the number of editors was later expanded with the addition of Radomil Eliška – see his memoirs: My friendship and collaboration with Dr Jarmil Burghauser, in: *JARMIL BURGHAUSER (1921–1997): A Commemorative Anthology*, op. cit., pp. 33–35.

31) ŠOLC, Milan – BURGHAUSER, Jarmil: *Leoš Janáček. Souborné kritické vydání. Ediční zásady a směrnice k notační problematice klasičtů 20. století*. Prague: Supraphon, 1979.

32) For the renewal of the Artists’ Society in 1968, he received the Ladislav Vycpálek Commemorative Medal (1969). However, see the letter from Jarmil Burghauser to Ivan Medek dated 15 April 1993, in which he also reports that he had just terminated his membership in the Artists’ Society because of a dispute with Karel Odstrčil. The medal and the letter are kept with the estate, acquisition no. 88/98.

the scouting movement. He believed that the changes that had been made could not be undone even after the invasion of Warsaw Pact troops led by the military of the Soviet Union on 21 August 1968. Even in this grim situation, he remained enthusiastic about the unity of the nation, believing that “[...] *the continuing advancement of mankind’s intelligence cannot be halted by anything; stupidity, conservatism, and absurdity are all condemned to extinction.*”³³ However, the “Normalisation” of Czechoslovakia proved the opposite to be the case, at least for another 20 years. Burghauser was not permitted to travel abroad, public performances of his compositions were banned, and recordings of them in the radio archives were erased. He therefore began to compose under the pseudonym Michal Hájků, and he changed his compositional style (influenced in part by his previous incidental music and music for historical films). He was creating what he himself called his “second line” of compositions that were historicising in character, meaning that they were written in the styles of earlier historical periods.³⁴ The repressions went so far that from the beginning of the 1970s, his name could not even be listed on the printed music he edited, for which he wrote scholarly forewords, commentary, and explanatory notes. His name was also deleted from the list of members of the Editorial Commission for a Collected Edition of the Works of Antonín Dvořák, whose names appeared in the heading of every published volume.³⁵ Later, he also began to publish some texts about music under the pseudonym Michal Hájků.³⁶ He was facing difficulties earning a living, the loss of societal prestige, and the break-up of his marriage (see below). The restrictions were not eased until the early 1980s, although his music was never totally silenced because there was still interest in his compositions, which could be performed in Slovakia, paradoxically, and also abroad.³⁷

33) See the letter from Jarmil Burghauser to Antonín Špelda, 7 Oct. 1968 in the estate, acquisition no. 88/98.

34) E.g. the *Rožmberská suita* (Rosenberg Suite, 1972) for small orchestra or the *Lobkovické trio* (Lobkowicz Trio, 1978) for flute, violin, and cello etc.

35) Published by SNKLHU, Orbis, Artia, and afterwards by Editio Supraphon. The explanation for his name not being listed in the edition of cello compositions by A. Dvořák, which he prepared for publication, can be found, for example, in a letter addressed to Karel Mikysa. See a carbon copy of the letter from Jarmil Burghauser to Karel Mikysa, 19 Aug. 1973. Also, in a letter to Antonín Špelda dated 29 Jun. 1973, Burghauser describes the situation and meetings at the composer’s union with Václav Kučera and at the Ministry of Culture with Jaroslav Hraba. Jarmil Burghauser also explained his situation in a letter to Marius Flothuis dated 25 Jan. 1973 (the three letters in question are in the estate under acquisition no. 88/98). After the death of Otakar Šourek, the official members of the Editorial Commission for a Collected Edition of the Works of Antonín Dvořák were Jan Hanuš, František Bartoš, Jiří Berkovec, Antonín Čubr, Ladislav Láška, Antonín Pokorný, and Karel Šolc. Later on, further specialists such as Miroslav Nový were involved with preparing volumes for printing.

36) E.g. his scholarly introduction to Supraphon long-playing gramophone records in the series *Talichovský archiv* for members of the Czechoslovak record club (Gramofonový klub) in 1977. See the estate, acquisition no. 1/99.

37) In Slovakia, political repression in the field of culture was not as acute during the “Normalisation” period as was the case in Bohemia. Due Boemi di Praga (Josef Horák and Emma Kovárnová) continued to play Burghauser’s composition *Soumraky a svítání* (Dusks and Dawns, 1971) for bass clarinet and piano at their numerous concerts abroad.

Although he had not been conducting since his engagement as a choirmaster at the National Theatre, and he no longer felt himself to be a conductor³⁸ (although he had been Talich's pupil in the advanced programme at the Prague Conservatoire), he worked from 1975 to 1989 as the church choirmaster at the Basilica of Saint Margaret in Prague-Břevnov. Above all, however, he worked diligently on musicological topics as an editor of Janáček and Dvořák editions, and he also orchestrated some of Dvořák's, Smetana's, and Fibich's compositions. Beginning in 1985, he devoted himself to preparations for celebrating the approaching 150th anniversary of the birth of Antonín Dvořák in 1991 (he announced a "Dvořák five-year plan" beginning in 1986). He got support for the idea from the Czech Music Society (Česká hudební společnost, hereinafter the ČHS) led by Jiří Bajer; the SAD was transferred under the ČHS after 1983.³⁹ After the death of Dalibor C. Vačkář (†1984), he also became its chairman. A Dvořák conference was held each year under the auspices of ČHS with international participation. The conference was devoted to topics on both music theory and music history.⁴⁰

Burghauser's Dvořák activities climaxed with the realisation of an Antonín Dvořák Chamber Music Festival held from 17 September until 10 October 1990 at the Convent of Saint Agnes of Bohemia in Prague, at which nearly all of the composer's chamber music was played in accordance with Burghauser's dramaturgy. This took place during the period after the political changes of 1989, which triggered an avalanche of new work for him and led to the renewal of old contacts and the establishing of new ones. For example, he succeeded at securing the participation of President Václav Havel at one of the concerts of the aforementioned festival and his attendance the next year (1991) at the composer's birthplace for the traditional event Dvořák's Nelahozeves. This had probably been arranged through the office of Dagmar Burešová, the chairwoman of the former Czech National Council.⁴¹ In 1990, Jarmil Burghauser was elected chairman of the Society of Czech Composers (Společnost skladatelů) under the Association of Musical Artists and Scholars (Asociace hudebních umělců a vědců) and

38) He rejected an offer to conduct his *Ciaccona* for piano and orchestra (1982) in England in part on the grounds that he was not a conductor. See the letter from Jarmil Burghauser to Margaret Bruce dated 1 Mar. 1984 (in the estate, acquisition no. 88/98). The work was premiered in Prague on 10 Nov. 1983 in the Smetana Hall at a concert of the Prague Symphony Orchestra with the conductor Petr Vronský and the pianist Radoslav Kvapil. The performance in England took place on 15 Nov. 1984 at St John's Smith Square with the Rosebery Orchestra conducted by Peter Gellhorn and with Margaret Bruce at the piano.

39) A condition for the transfer of the SAD under the ČHS was for the SAD to surrender its property. Therefore, all collections acquired previously by the SAD were turned over to the National Museum (later on, in particular, manuscripts of compositions by Antonín Dvořák, Josef Suk, and other composers were registered in the museum inventories). The SAD then lost its legal status, but it received funding for planned scholarly conferences etc.

40) Topics at the conference: *Dvořák's Chords and Harmonies. Dvořák and Germany* (28 – 29 Sep. 1986), *Dvořák's Tectonics. Dvořák and Vienna* (8 – 9 Oct. 1987), *Dvořák's Melodies, Dvořák and England* (29 – 30 Sep. 1988), *Dvořák's Sound. Dvořák and the United States* (27 – 28 Sep. 1990). The congress of scholars with the participation of noted experts mostly of the younger generation who had been introduced to Dvořák by Burghauser was the climax of celebrations in 1991 at Dobříš Castle (Marta Ottlová and Milan Pospíšil were in charge of the dramaturgy and later published the proceedings of the congress).

41) Burghauser had known Dagmar Burešová since his youth through the scouting movement, and she resided near his address on Ořechovka Street. See their mutual correspondence (estate, acquisition no. 88/98).

chairman of the Commission for the Exoneration and Rehabilitation of Musicians, and he was also appointed as a member of the Prague Spring Festival Committee.

His enthusiasm for the upbringing of the young generation then led him to the idea of abandoning his work as a music scholar completely, instead devoting himself solely to scouting. However, the effort to complete a second, extended edition of the *Tematický katalog díla Antonína Dvořáka* (Thematic Catalogue of the Works of Antonín Dvořák), planned by the publisher Editio Supraphon, lured him back into musicological activity (he believed that the catalogue would be published within three years,⁴² but it was not issued until February 1997).

He also took part at a number of international conferences on Dvořák (e.g. 1991 New Orleans, Saarbrücken, Mâcon, and Paris; 1993 Iowa City University, Spillville, and Bard College), and he was invited as an expert to give many lectures where he made use of his good command of foreign languages; he even became the vice-president of the Dvořák Society of Great Britain.⁴³ Having more or less ceased to compose since the 1980s, he was pleased by a successful production of his ballet *Tristram and Iseult* (1968) premiered by the Janáček Theatre in Brno in 1995, nearly 30 years after the work had been written.⁴⁴

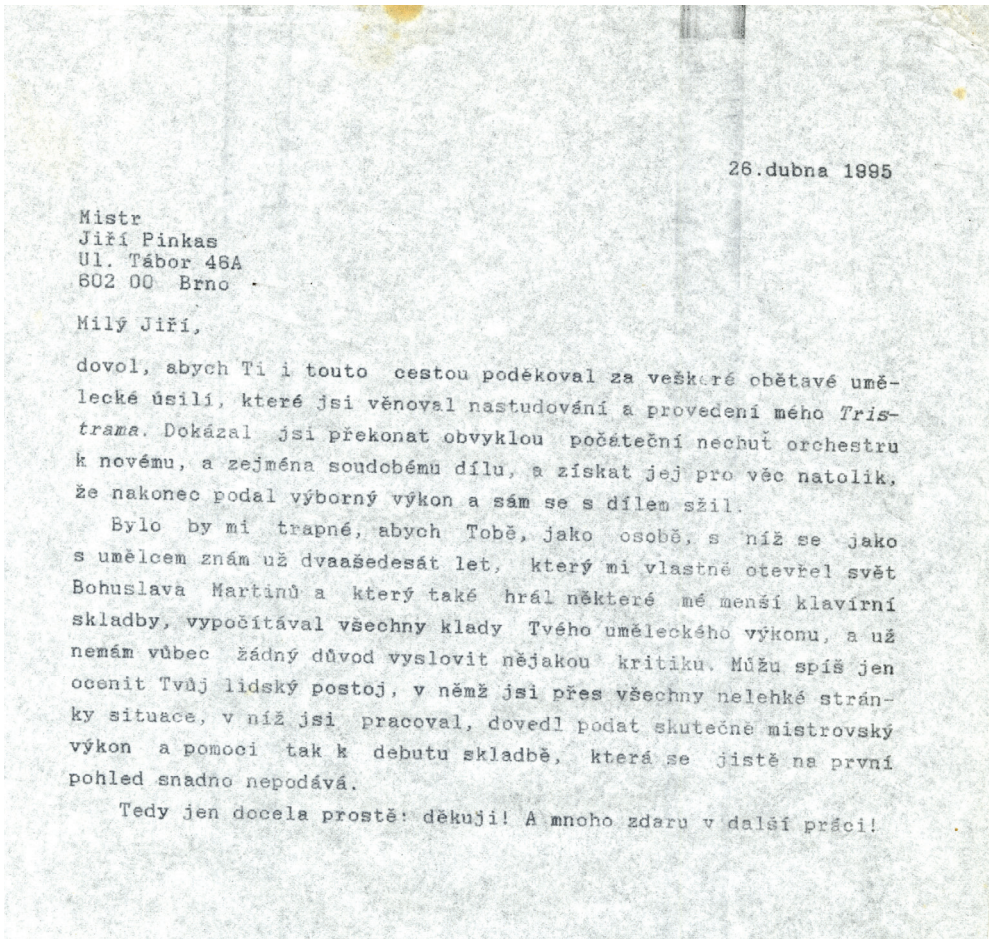

With John Clapham, a British musicologist and a colleague of Jarmil Burghauser for many years working on the *Antonín Dvořák Thematic Catalogue* (*Tematický katalog Antonína Dvořáka*); he sent Burghauser information relating to Dvořák from English-speaking countries. The book *Musician and Craftsman* (London: Faber and Faber, 1966) established Clapham's reputation. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **S britským muzikologem, mnohaletým spolupracovníkem na *Tematickém katalogu Antonína Dvořáka*, Johnem Claphamem, jenž zasílal Jarmilovi Burghauserovi dvořákovské informace z anglicky mluvících zemí. Sám se etabloval knihou *Musician and Craftsman* (London: Faber and Faber, 1966). NM–MAD, č. př. 88/98.**

42) See the letter (carbon copy) from Jarmil Burghauser to Dennis K. McIntyre, 28 Sep. 1993 (estate, acquisition no. 88/98) and the recollections of the author of this article, whom Burghauser informed about his decision to abandon his work as a scholar and to devote himself exclusively to the scouting movement.

43) See the diploma from the Dvořák Society for the Music of Czechoslovakia (estate, acquisition no. 88/98).

44) World premiere on 7 April 1995; for the programme brochure, see acquisition no. 88/98. Also see footnote no. 17. The Story of *Tristram and Iseult*, a ballet saga to a libretto by Vladimír Vašut, choreography and stage direction by Zdeněk Prokeš, conductor guest artist Jiří Pinkas, stage design by guest artist academic architect Vladimír Soukenka, assistant choreographer Renata Poláčková, assistant conductor Rastislav Štúr, orchestra of the opera and ballet of the National Theatre in Brno. The ballet's title or the way it was written had changed.

Letter from Jarmil Burghauser to the conductor Jiří Pinkas dated 26 April 1995 in appreciation of his successful production and performance of the ballet *Tristram and Iseult* (*Tristram a Izalda*) in Brno; the author also recalls how in his youth he was led by Pinkas to discover the music of Bohuslav Martinů (letter preserved as a carbon copy). NM–MAD, acquisition no. 88/98.⁴⁵ / **Dopis Jarmila Burghausera dirigentu Jiřímu Pinkasovi** psaný 26. dubna 1995 jako poděkování za jeho úspěšné nastudování a provedení baletu *Tristram a Izalda* v Brně s autorovými vzpomínkami na mládí, kdy jím byl přiveden k poznání díla Bohuslava Martinů (dochován v průpisu). NM–MAD, č. př. 88/98.

45) "Dear Jiří, permit me to take this opportunity to thank you for all of the sacrificial artistic efforts you made to produce and perform my *Tristram*. You were able to overcome the usual initial distaste of an orchestra for playing something new, and especially a contemporary work, and to win the players over so much that in the end they gave an excellent performance and immersed themselves in the work. It would be embarrassing for me to give you, as a person whom I have now known as an artist 62 years, who actually opened up the world of Bohuslav Martinů to me and who has also played some of my shorter piano pieces, an enumeration of all of the virtues of your artistic performance, and there is no reasons whatsoever for me to raise any criticism. Instead, I can just express appreciation for the humanity with which, despite all of the difficult aspects of the situation under which you were working, you were able to give a truly masterful performance, helping to debut a composition that certainly does not easily reveal itself at first glance. So to put it plainly: thank you! And I wish you much success in your future endeavours!"

This completes the chronological summary of the life and career of Jarmil Burghauser, as has been made possible for the author of this article by the study of the part of Burghauser's estate processed between 2006 and 2009.⁴⁶ The American scholar Alan Houtchens, who became very familiar with Jarmil Burghauser during his frequent visits to Prague, where he and his wife Lucinda used to visit Burghauser at his home, summarised his life as follows: “*Mainly because of the vicissitudes of political events in his beloved homeland, that is essentially how Jarmil Burghauser had to lead most of his life: by working at whatever happened to come along. The most remarkable attribute of this statuesque figure is that he met the challenge by excelling spectacularly in everything he undertook, thereby profoundly touching the lives of all who knew him and mightily influencing later generations of composers, scholars, and performers.*”⁴⁷

Burghauser's Estate: Genesis and Content of the Acquisition

Jarmil Burghauser died on 19 February 1997 in Prague after a brief hospital stay, and his house in the Prague neighbourhood Ořechovka, filled with documentation of the breadth of its owner's creative activities, remained vacant. The reason for his worsening health and subsequent death was his unceasing work as a scholar. The immediate cause of his sudden death was an embolism in conjunction with pneumonia, which Burghauser caught in the chilly printing office during the final corrections of the greatly expanded second edition of his vast *Thematic Catalogue of the Works of Antonín Dvořák*.⁴⁸ Jarmil Burghauser did not live to see the definitive form taken by this vast product of many years of work. Paradoxically, the book was released by Bärenreiter Editio Supraphon on the very day when its author departed this world.⁴⁹

The first part of Burghauser's estate came to the NM–MAD after the conclusion of probate proceedings in 1998 and 1999. That phase involved his extensive and, from an academic perspective, very valuable music library, which the museum obtained on the basis of his wishes expressed in his last will and testament, which he drew up just two days before his death, being aware of the likelihood of his passing (his mother had died of an embolism).

46) See HALLOVÁ, Markéta: *Jarmil Michael Burghauser* [inventory], Prague 2009 (unpublished), scholarly inventory compiled on the basis of a grant provided by the Grant Agency of the Czech Republic after the author had worked as a research specialist at the Antonín Dvořák Museum (1975–1980 and 1990–1997) and at the Czech Museum of Music (1997–2004).

47) See HOUTCHENS, “A příroda mu nadělila i další dary”, op. cit., p. 44; also see the (extended) English version “All the good gifts of nature”, op. cit., p. 68.

48) For more information about this situation, see NĚMEC, Věroslav: Jarmil Burghauser, Supraphon a Tematický katalog A. Dvořáka, in: *JARMIL BURGHAUER (1921–1997): sborník k 20. výročí úmrtí*, op. cit., pp. 80–84; for a version in English, see NĚMEC, Věroslav: Jarmil Burghauser, Supraphon and the Antonín Dvořák thematic catalogue, in: *JARMIL BURGHAUER (1921–1997): A Commemorative Anthology*, op. cit., pp. 121–126.

49) BURGHAUER, Jarmil: *Antonín Dvořák. Thematický katalog*, 1st ed., Prague: SNKLHU, 1960; 2nd ed., Prague: Bärenreiter Editio Supraphon, 1996 (the year of publication is given as 1996, but the book did not go into distribution until February 1997).

Initially, the foundation of this library consisted primarily of sheet music belonging to the culturally vibrant Burghauser family, and especially to Jarmil's mother, the painter Zdenka Burghauserová (1894–1960), but also to his grandmother Miloslava Burghauserová, née Hájková (1864–1946). At the end of the 19th century and in the first half of the 20th, piano vocal scores of all kinds of operas were basic household items for educated families, and things were no different with the Burghauser family.⁵⁰ There was also sheet music that was played at the piano by Jarmil's mother and eventually by Jarmil himself, her only son, who exhibited considerable talent from a young age, as has been discussed above. Another important part of the collection consisted of books and sheet music that had belonged to the musical author and critic Otakar Šourek (1883–1956). One of the first important scholars to deal with Dvořák systematically, Šourek was also Burghauser's father-in-law. Because Jarmil married Šourek's daughter Vladana in 1946 and was collaborating on editing the *Collected Edition of the Works of Antonín Dvořák*, which was being created at Šourek's initiative, and was himself leading a team of experts, Šourek's estate of great scholarly value (especially the musical part) came into the possession of the young married couple after Šourek's death. And it was there, in the house in the Prague neighbourhood Ořechovka, that Burghauser's wife Vladana left the materials after their divorce in the 1970s. How carefully the books and especially the sheet music (not only by Dvořák) in this library had been studied can still be seen because of the many critical margin notes and underlined passages in the handwriting of both Otakar Šourek and Jarmil Burghauser.⁵¹

Over the years, Burghauser had become an important musicologist and had even earned recognition abroad, so he was asked for advice in writing, and he provided consultations not only to young musicologists (especially from the 1970s to the 1990s, mainly from the USA⁵² or the United Kingdom,⁵³ and later from Germany⁵⁴), but also especially to biographers,⁵⁵

50) Grandparents: Miloslava Burghauserová, née Hájková, and her husband, a teacher at a secondary school in Chrudim and head of the Chrudim Sokol chapter etc., Gustav Burghauser (1861–1951), who lived originally in Písek, then later in Chrudim. They had seven children, but only four daughters lived to adulthood: Miloslava, married surname Havlová (1889–1978), Ludmila, married surname Dalešická (1893–1936), Zdenka, married surname Mokrá (1894–1960) – the mother of Jarmil Burghauser, and the youngest daughter Jarmila (1896–1920), whose name was given to Jarmil in her memory after her premature death.

51) Otakar Šourek's kind, fatherly relationship with Jarmil Burghauser after having become his father-in-law is also documented by dedications; for example, on the printed score of Janáček's Second String Quartet "*Listy důvěrné*" ("*Intimate Letters*", Prague: HMUB, 1949, revised by O. Šourek), we find a pen inscription on the end sheet that reads: "*Drahému Jarmilovi v den jeho dirigentského křtu v Národním divadle táta Otakar Šourek 14/5 1949.*" ("*To my dear Jarmil on the day of his conductorial baptism at the National Theatre from his dad Otakar Šourek on 14 May 1949.*") See acquisition no. 1/99.

52) Especially Alan Houtchens, who was working on his dissertation on the opera *Vanda*, and later David Beveridge and Michael Beckerman.

53) Jan Smaczny, especially during his search for the original first version of Dvořák's opera *Dimitrij*, etc.

54) Including Daniela Philippi and Hartmuth Schick.

55) For example, Guy Erismann, John Clapham (Šourek's colleague for many years and later a colleague of Burghauser, with whom he worked diligently on the 2nd edition of the thematic catalogue of Antonín Dvořák's works), Valerija Nikolajevna Egorova, and others.

performers,⁵⁶ editors, and film and television producers working on Dvořák projects.

In turn, many of them sent him their music theory studies, books, papers, articles, dissertations, scripts etc. Other already renowned Czech and foreign experts likewise regarded sending him the results of their work as an honour, as is shown by dedications and preserved exchanges of correspondence. Especially during the years when the Iron Curtain was blocking much foreign literature from finding its way into

Jarmil Burghauser as a musical advisor working with the director František Vlácil on the film *Koncert na konci léta* (Concert at the End of Summer) about A. Dvořák (screenplay by Zdeněk Mahler), 1975. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **Jarmil Burghauser jako hudební poradce s režisérem Františkem Vlácilem při práci na filmu *Koncert na konci léta* o A. Dvořákovi (podle scénáře Zdeňka Mahlera), 1975. NM–MAD, č. př. 88/98.**

Czechoslovakia, the state libraries were suffering from a lack of funds to purchase such materials and often were not informed about new publications. In those days, a collection of such breadth was quite unusual, especially in a private library. Ivan Vojtěch discussed the value of Jarmil Burghauser's music library at the beginning of the century, calling it (perhaps a bit exaggeratedly) the most valuable private music library in this country.⁵⁷

On the basis of the owner's last will and testament, these materials were put in the care of the NM–MAD and were registered under acquisition no. 1/99. At about the same time, not long after Burghauser's death, his chief heir and partner Jarmila Hněvsová (1926–2012) made a donation to the NM–MAD of more important materials from his Prague residence relating to his life and work. The latter part (registered under acquisition no. 88/98) mainly contains Burghauser's own compositions in the form of both autographs and printed editions, and there are also manuscripts and printed editions of his writings on music theory and music history (books, studies, lectures, reports, speeches, scripts, articles etc.). The donation also included very extensive and diverse correspondence, both sent and received,

⁵⁶) This involved both Burghauser's own compositions and his arrangements of works by such composers as Antonín Dvořák (the "First Cello Concerto" in A major – e.g. the conductor Antal Dorati), Bedřich Smetana (the pianist Margaret Bruce), or Leoš Janáček (especially his correspondence with Charles Mackerras); see below for more information.

⁵⁷) The author of this article heard Ivan Vojtěch make this comment in person, but it is unclear whether he arrived at this opinion on the basis of personal observations when visiting Burghauser or of the accounts of Burghauser's friends, or merely as a logical assumption.

Jarmila Novotna Daubek
162 East 80th Street
New York City, New York 10021

23.7.1993

Drahý pane profesore, děkuji Vám srdečně
za váš dopis. Rada vzhledněm na ty krásné
chvilky, kdy jsem měla tu čest být jmenována
čestnou členkou Dvořákovy společnosti. Jámi Mabrlejo-
vá mi psala, že byste rada viděl jestli se můžete emi-
aly Dvořákovy socha vlo umístěna v parku blízka
domu kde Dvořák žil. Krad jsem Vám napsala
26.8.1992, ke Karlovu 20, 12000 Praha. Obávám se,
že jste mým dopis nedostal. Jak asi víte, už
od roku 1990 pracujeme na tom, aby Dvořákovým
byl zachován. Když se to nepodařilo, v poměle
jsem si se D. Alice Masaryková darovala Dvo-
řákovu sochu před mnoho lety N.Y. Philharmonií
Když se Philharmonie přestěhovala do Lincoln Center
byla tato socha umístěna na střeše Avery Fisher
Hall. Podarilo se mi získati fotografii D. Alice
a Mrs. Lytle Hall and Carlos Mosley, jejíž kopii
přikládám. Napadlo mi, kdyžby Dvořák American
Heritage Foundation nechla tuto sochu získati

Letter to Jarmil Burghauser from Jarmila Novotná Daubek (a distinguished retired singer who had been engaged at the Metropolitan Opera in New York) dated 23 Jul. 1993. She was engaged in advocacy for (among other things) preservation of the building where Antonín Dvořák had lived in New York and the relocation of the statue of Antonín Dvořák by Ivan Meštrovič to the park at nearby Stuyvesant Square. She mentions her appointment as an honorary member of the Antonín Dvořák Society. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **Dopis Jarmilu Burghauserovi od emeritní sopranistky Metropolitní opery v New Yorku Jarmily Novotné Daubek z 23. 7. 1993.** Ta se mj. angažovala v akci na záchranu domu, v němž Antonín Dvořák v New Yorku bydlel, a při přemístění sochy Antonína Dvořáka od Ivana Meštroviče do blízkého Stuyvesantova parku. Zmiňuje též své jmenování čestnou členkou Společnosti Antonína Dvořáka. NM–MAD, č. př. 88/98.

because Burghauser archived most of the letters he received and kept carbon copies of most of his written messages. They document contacts with, for example, the Belgian composer Raymond Baervoelts (from the beginning, when he asks for Burghauser's opinion and advice, to documentation of his successes), Harold Blumenfeld (USA), the Belgian composer Jacquelin Fontyn-Schmit, and her husband Camille Schmit (see below). In them, we can follow the interest in Burghauser's compositions shown by a variety of performers, such as the pianist Margaret Bruce (United Kingdom), the clarinetist Michael Bryant (United Kingdom), the violinist Dušan Pandula (after emigration to Germany), the guitarists Emil Hladký (Spain), Otto Löw (Germany), and Mauricio Pagliarini (Italy), the bass clarinetist Harry Sparnaay (the Netherlands), the violist Bernd Rinne (Germany), and others. There is also preserved correspondence with such conductors as Karel Ančerl, Antal Dorati, Radomil Eliška, Zdeněk Košler, Charles Mackerras, Maurice Peress, Jiří Pinkas, and Václav Smetáček concerning performances both of Burghauser's own compositions and of his orchestral arrangements of works by other composers. In general, it is understandable that correspondence from abroad has been preserved to a greater extent because he could contact Czechoslovak performers in person or by telephone.

As sources of information, there are also work-related letters exchanged with members of editorial boards or with members of the Dvořák family (the composer's son Otakar Dvořák, his granddaughter Věra Johnová, and her husband Viktor John), with owners of Dvořák's autographs (such as Jiří Hoppe), with the former director of the MAD (Karel Mikysa), and with organisers of associations (e.g. with Bohuslav Finke from the Dvořák Society in Turnov or with Graham Melville Mason, the chairman of the Dvořák Society of Great Britain). Above all, there is plentiful correspondence with musicologists from Czechoslovakia and from abroad, with whom Burghauser had dealings at conferences, lectures etc., or with co-authors of certain books (there is a large bundle of letters exchanged with Antonín Špelda and Jiří Berkovec).

Besides Jarmil Burghauser's own correspondence and that of his family, the museum also acquired correspondence addressed to Otakar Šourek, which he had preserved very clearly organised in alphabetical order in files, and also documents involving his life and the life of his family.⁵⁸

58) These were gradually set aside and became the subject of separate processing by experts working at the NM–MAD, initially Jan Dehner, then Kateřina Nová and others. Cf. NOVÁ, Kateřina: *Novinář a recenzent Otakar Šourek (První zpráva o připravovaném inventáři) / Otakar Šourek as a Journalist and Music Critic (A Preliminary Report on an Inventory in Progress)*, *Musicalia. Journal of the Czech Museum of Music / Časopis Českého muzea hudby*, vol. 3, 2011, nos. 1–2, Czech version pp. 79–81, English version pp. 82–84. However, after the departure of the two aforementioned specialists from the museum, the inventory remained unfinished. Individual parts are on record in the online catalogue of the NM–MAD (retrieved from: <https://mad.opac.nm.cz/#/>), and there are plans at the NM–MAD for the completion of Otakar Šourek's inventory (after the processing of Jarmil Burghauser's inventory).

Because both Jarmil Burghauser and his later partner Jarmila Hněvsová did not have any children, the museum also acquired family documents and various other kinds of documentation including a large quantity of photographs (whole albums and individual pictures) as well as programmes, posters, and clippings from newspapers and magazines about particular topics. This part of the estate also contained medals, diplomas, and trophies as well as little drawings made by Zdenka Burghauserová and a smaller part of the estate left to Jarmil Burghauser by his father, the painter and graphic designer František Viktor Mokřý (1892–1975).⁵⁹ The acquisition also included audio recordings of performances of some of Jarmil Burghauser's compositions made on magnetic tape and more recently on CDs. These recordings are especially valuable despite their poor technical quality because of the erasure of recordings of his compositions in the archive of Czechoslovak Radio at the beginning of the 1970s (see above). The acquisition also included a research card index that bears witness to the many years Burghauser (and Šourek) spent working on the first edition and especially the greatly extended second edition of the *Thematic Catalogue of the Works of Antonín Dvořák*. For many years, the card index was left in its original condition, then it was moved section by section into archival boxes for storage.⁶⁰

Jarmila Hněvsová later also decided to offer the NM–MAD paintings and drawings historically connected with both Jarmil Burghauser and Otakar Šourek. This primarily involved several artworks by the painter and caricaturist Hugo Boettinger (e.g. “*Dvořák – The Boulder*”;⁶¹ a design for an Antonín Dvořák monument, portraits of Otakar Šourek and Josef Suk) or skilfully made portraits by Zdenka Burghauserová (e.g. likenesses of Václav Talich, Jarmila Novotná, Jiří Voskovec, and Jan Werich or of the young Václav Neumann or of Jarmil's friend from his youth, the flautist and artist Lutobor Hlavsa,⁶² who later gave performances or even premieres of some of Burghauser's compositions). She also offered some valuable musical and other manuscripts (such as Burghauser's correspondence with

59) The marriage of František Viktor Mokřý and Zdenka Burghauserová lasted from 1920 until 1927; the couple divorced during Jarmil's childhood, and Jarmil did not reestablish contact with his father until after his mother's death. At birth (21 Oct. 1922 in Písek) he was named Jarmil Mokřý, but he later used his mother's surname Burghauser as his stage name. In civilian life, however, he retained the surname Mokřý until he submitted an application to change it, by which time he was already married. The application is dated 5 Apr. 1950, and the name change was made official by the District People's Committee in Prague-Břevnov effective from 7 September of that year; for documentation, see the estate, acquisition no. 88/98.

60) I wish to thank V. Vejvodová, head of the NM–MAD, for current information. The card index has remained part of acquisition no. 88/98, but by its nature, it belongs more properly to the documentation collection.

61) A reproduction of Boettinger's drawing *Dvořák – The Boulder* bears an inscription that reads “*The knight Sir Zdeněk [Nejedlý] to his squires: ‘Roll this boulder away from my path; I am no longer interested in it!’*” appeared on the cover of the journal *Hudební věda* in connection with publication of the study: DOBRINČICOVÁ, Jaroslava: *Ikonografie Antonína Dvořáka*, *Hudební věda*, vol. 48, 2011, no. 4, pp. 325–360. With the same article, there was also a reproduction of a portrait (coloured drawing) of Otakar Šourek by Zdenka Burghauserová, which is also part of the estate collection (ibid, p. 78).

62) There were reproductions of a portrait of Lutobor Hlavsa by Zdenka Burghauserová in both the Czech and the English memorial volumes *JARMIL BURGHAUSER (1921–1997): sborník k 20. výročí úmrtí*, op. cit., p. 46; *JARMIL BURGHAUSER (1921–1997): A Commemorative Anthology*, op. cit., p. 69).

Petr Bezruč⁶³). That part of the estate was obtained from Jarmila Hněvsová by purchase and was registered under acquisition nos. 85/2000 (iconography), 86/2000 (musical manuscripts), and 87/2000 (other manuscripts).

According to museum rules, these sets had originally also contained objects classified under “Category I” for Antonín Dvořák, Josef Suk, and Vítězslav Novák collections. These objects were removed from the Burghauser collection and were processed separately.⁶⁴ Specifically, this involves a draft of a letter by Antonín Dvořák intended for Jeanette Thurber (from ca. 1894),⁶⁵ a letter from Marie Červinková-Riegrová addressed to Dvořák (dated 12 September 1894),⁶⁶ and a letter from Josef Bohuslav Foerster to Antonín Dvořák dated 21 March 1895,⁶⁷ as well as related correspondence (a letter from Dvořák’s father František to the composer’s mother-in-law Klotylda Čermáková dated 20 March 1895⁶⁸). Items processed separately include the printed score of Tchaikovsky’s *Suite No. 3 for orchestra*, Op. 55 (published by Jurgenson in Moscow⁶⁹) with a dedication to Dvořák in Tchaikovsky’s own hand dated 22 February 1888, the day when Dvořák accompanied Tchaikovsky to the railway station in Prague-Smíchov,⁷⁰ the piano-vocal score of Charpentier’s opera *Louise* with Dvořák’s comments,⁷¹ an authorised copy of Novák’s *Baladické barkaroly* (Balladic Barcarolles)⁷² for piano, and the score of Josef Suk’s *Quintet in G minor*, Op. 8, signed by the composer.⁷³ Through his scholarly work, Jarmil Burghauser (and Otakar Šourek in some cases) collected these valuable items, which significantly enhanced the museum’s holdings after his death.

There was also a set of typescript copies of previously mostly unknown and unpublished letters of Josef Suk, probably made by Otakar Šourek, which was handed over from Burghauser’s residence for further processing to the Music History Department of the

63) The correspondence between Jarmil Burghauser and Petr Bezruč concerned four poems from the collection *V slezském tónu* (In Silesian Tone), for which Burghauser was seeking permission to create a musical setting. This was granted, so in 1953 he set them as a song cycle with the same title and also arranged them for men’s choir. Petr Bezruč also sent him a signed photograph of himself. The correspondence and photo from the years 1949–1954 are under acquisition no. 87/2000. Printed editions of compositions: the men’s choruses were issued as photostatic facsimiles by PŠPU in 1954, and the songs for voice and piano (the printed edition is dedicated to Beno Blachut) were published by SNKLHU, Prague 1956. The printed music is under acquisition no. 1/99.

64) These musical manuscripts were assigned acquisition no. ČMH 86/2000, inv. nos. 8492–8503, and material other than music is under 87/2000, inv. nos. 8504–8514 and 8676.

65) Inv. no. 8504.

66) Inv. no. 8509.

67) Inv. no. 8506.

68) Inv. no. 8505.

69) Inv. no. 8620.

70) See BURGHAUSER, Jarmil: *Antonín Dvořák. Tematický katalog*, 2nd ed., Prague: Bärenreiter Editio Supraphon, 1996, p. 627.

71) Inv. no. 8528.

72) Inv. no. 8493.

73) Acquisition no. 86/2000, newly processed into the inventory S 184 Josef Suk – (Addenda to the Inventory) by Jana Vojtěšková, Prague 2010: as inv. no. 1333. This involves a copy in the handwriting of the father of the composer Josef Suk with a dedication by the composer to O. Šourek, dated 15 Oct. 1915 according to the dedication.

Czech Museum of Music.⁷⁴ Because most of the originals of this correspondence had not yet been found at the time, these copies represented an important source of information. Selections from accidentally discovered correspondence⁷⁵ were then included in a publication by Jana Vojtěšková⁷⁶ and in her scholarly project “Kritická edice korespondence Josefa Suka” (A Critical Edition of the Correspondence of Josef Suk).⁷⁷ Now that more than twenty years have passed since those events, some of the original letters have been found.⁷⁸

From 2006 to 2009, the author of this article wrote a scholarly description of the musical estate of Jarmil M. Burghauser obtained by the NM–MAD in 1999–2000 with the support of a grant awarded by the Grant Agency of the Czech Republic.⁷⁹ This list of materials in the form of an inventory includes items of a collectable nature in acquisitions nos. 88/98, 1/99, 85/2000, and 87/2000.⁸⁰ In 2013 in the journal *Hudební věda*, Michel Dineur published the correspondence from this estate between Jarmil Burghauser and the Belgian composer, pianist, and teacher Jacqueline Fontyn-Schmit and her husband the composer Camille Schmit,⁸¹ the director of the Conservatoire Royal de Bruxelles. These letters, dated between 1965 and the early 1990s,⁸² bear witness to many years of mutual friendship, an inspiring relationship, and support in personal life and creative work.

As was mentioned above, Jarmil Burghauser was an enthusiastic advocate of the scouting movement from his youth through the last years of his life, and in 1990 he even became the chairman of the Czech scouting organisation Junák; he had the nickname Jumbo (derived from the abbreviation of his name Jarmil Mokřý Burghauser / JMB). The materials concerning these activities are still kept at the museum, but they were not registered as part of the musical estate in 2009 (including, for example, correspondence with Jaroslav Foglar, known as “Jestřáb” – “the Hawk”, in whose footsteps Burghauser was following with

74) These are registered under acquisition no. 88/98 and are kept at the NM–MAD.

75) After Burghauser's death, I bought the house formerly owned by J. Burghauser, located at 294/25 Klidná Street, Prague 6 – Střešovice, from the heir, Jarmila Hněvsová. When cleaning out the attic there (before renovation of the building), among some old magazines not related to music, I found a bundle of typescript copies of the aforementioned letters of Josef Suk. Fortunately, an employee of the house clearance company drew my attention to this on time, preventing the material's removal and probable destruction.

76) VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Josef Suk – Dopisy o životě hudebním i lidském*. Prague: Editio Bärenreiter, 2005.

77) Grant projects MK ČR DA 99P0100UK003 and DA 01P010UK012 completed in 2001.

78) According to information kindly provided by Jana Vojtěšková.

79) Project registration number: 408/06/1760.

80) See footnote no. 46. Some of the processed materials have characteristics corresponding to items the museum has registered under the “documentation collection”, but they have been included by the author in the aforementioned Inventory of Jarmil Michael Burghauser in view of their close connections to processed collection items (e.g. copies of reviews of the works of Jarmil Burghauser or of Otakar Šourek).

81) Jacqueline Fontyn-Schmit (* 1930), Camille Schmit (1908–1976), the latter being the conservatoire's director from 1966 to 1973. At the NM–MAD, the letters were registered under acquisition no. 88/98. See DINEUR, Michel: *Une longue amitié* (Lecture croisée de la correspondance inédite entre Jacqueline Fontyn et Jarmil Burghauser, *Hudební věda*, vol. 50, 2013, nos. 3–4, pp. 251–390).

82) The last letter preserved in the estate from Jacqueline Fontyn-Schmit is dated 4 Apr. 1991, and the last preceding outgoing letter (a carbon copy) from Jarmil Burghauser is dated 22 Oct. 1990.

the Junák scouting organisation). Only Burghauser's arrangements of scouting songs were processed into the inventory.⁸³

As was already said at the beginning of this study, in 2024 another large part of the estate of Jarmil Burghauser was turned over to the NM–MAD by the SAD as a donation. These items had come to the SAD not long before the death of Jarmila Hněvsová, who was clearing things from Burghauser's cottages in Mařenice and Chcebuz and successively taking them to her house at the address Klidná 283, no. 3, or, for the most part, to the garage there, where, at her request, she was helped with going through these items by the author of this study and her colleague Jarmila Tauerová, and this resulted in the preservation of various items including sheet music and books bearing dedications, copies of scores and parts of Burghauser's compositions, musicological studies from numerous conferences, correspondence, programmes, newspaper clippings, slides etc., which related to the lives, creative work, and activities of Jarmil Burghauser and Otakar Šourek. Jarmila Hněvsová donated the materials to the SAD, which also obtained similar materials by purchase after her death in June 2012. Those materials were found during the definitive clearance of her house before its sale by her heirs⁸⁴ Věra Seidlová (sister of J. Hněvsová) and Seidlová's daughter Katherine Seidl, who were living abroad. They also became copyright heirs to the works of Jarmil Burghauser.

Among the materials obtained as part of this last archiving, I would like to point out an interesting book of memoirs by an important relative of the Burghauser family, the professional musician Hugo Burghauser (1896–1982). The book bears the title *Philharmonische Begegnungen: Erinnerungen eines Wiener Philharmonikers*.⁸⁵ Jarmil Burghauser received it as a Christmas present at the turn of 1979/80 and was enthusiastic about it.⁸⁶ Among other things, the book helps us to shed light on the correspondence from 1945 to 1980 between Jarmil (and his mother Zdenka) and his “uncle” (as Jarmil called him), the bassoonist Hugo Burghauser; the correspondence came into the possession of the NM–MAD immediately after Jarmil's death (for more information, see acquisition no. 88/98). The blood relationship between Hugo and Jarmil Burghauser on the family tree cannot be traced (although the relationship was clearly on his mother's side in view of the identical surname), but from the preserved letters it can be determined that Zdenka Burghauserová was in contact with Hugo's mother living in Brno, and during the times when Hugo was unable to visit her from abroad, Zdenka would occasionally go to see her, and she would pass on reports to

83) See HALLOVÁ, *Jarmil Michael Burghauser* [inventory], op. cit, section IV. A/ 2/. After Burghauser's death, scout movement representatives took away part of his scouting estate including a computer (according to consultation with J. Hněvsová).

84) Jarmila Tauerová again played an important part in the preparing of materials of this part of the estate left by Jarmil Burghauser and Otakar Šourek (which was kept in the archive of the SAD, which has been in the long-term keeping of the Prague City Archives in Chodovec).

85) This book of memoirs was published by Atlantis Musik-Verlag, Zürich in 1979. It is kept at the NM–MAD under acquisition no. 16/2024.

86) He said the memoirs were written with elegance and wit even in cases when negative things were discussed, reminding him of the memoirs of Karel Nedbal, nephew of the conductor and composer Oskar Nedbal.

Hugo about her health. She also helped secure documentation that he was not of Jewish descent. Hugo Burghauser was born in Vienna and completed his studies there, becoming a bassoonist (and eventually the first bassoonist) of the Vienna Philharmonic (1919–1938). He also made solo appearances at Salzburg Festival concerts (several times in Mozart's *Symfonia concertante*, KV 297b) conducted by Bernhard Paumgartner. The youthful Jarmil also encountered him there, when he attended the Salzburger Festspiele with his mother in 1935, 1936, and 1937. Hugo was a respected person, as is shown by the many awards he earned over the years, and he had a good reputation with such composers as Richard Strauss, who wrote his *Duet-Concertino for clarinet and bassoon* for him (with a personal dedication). After the Anschluss of Austria by Hitler's Germany, Hugo went overseas and remained there until the end of his life⁸⁷ (although he returned to Europe several times, for example at the invitation of the Vienna Philharmonic for celebrations of the orchestra's 125th anniversary in 1967). Initially he was working in Canada, then in 1941 he became a bassoonist in the NBC (National Broadcasting Company) Orchestra in New York thanks in part to Arturo Toscanini, with whom he had already been on good terms from earlier times. He then spent 22 years until his retirement playing in the orchestra of the Metropolitan Opera (1943–1965). The exchange of correspondence between Jarmil and Hugo Burghauser was interrupted by political developments. A follow-up to the correspondence of 1946 did not come until the thaw of the 1960s, or to be precise, until 1967. At that time, through his cousin Míla Dalešický,⁸⁸ Jarmil got Hugo's address and invited him to Prague for performances of his compositions, including a performance of his opera *Most* (The Bridge) produced by the National Theatre and included on the programme of an ISCM concert (autumn 1967, see above); Jarmil was grateful that his work had been programmed. Later on, Hugo also encountered the results of Jarmil's work abroad (and in particular the *Thematic Catalogue of the Works of Antonín Dvořák*), and he expressed interest in his compositions and in his other scholarly activities, about which Jarmil subsequently supplied him with detailed reports. Hugo decided to inform the conductor Karl Böhm about the publication of the score of the *New World Symphony* in the edition that Jarmil had prepared.⁸⁹ He was hoping that after a pocket score had appeared, a large score would also soon become available to the public. The last preserved letters date from 1980, when Hugo was planning another trip to Europe. We do not know whether the trip took place or whether he and Jarmil saw each other. Hugo Burghauser died in New York on 9 December 1982.

87) For details, see HALLOVÁ, Markéta: Jarmil Burghauser and his "uncle" Hugo, in: *Jarmil Burghauser (1921–1997): A Commemorative Anthology*, op. cit., pp. 36–46.

88) See the letter from Jarmil Burghauser to Hugo Burghauser dated 26. Sep. 1967, acquisition no. 88/98.

89) See the letter (letter sheet) from Hugo Burghauser to Jarmil Burghauser, 7 Nov. 1978 – he was pleased to have been informed that thanks to Jarmil, a new edition of the score of Dvořák's *Symphony No. 9* "From the New World" was being published; it was to be performed several times the following year in Salzburg at the Festspiele and in Vienna at the Musikverein, both times under the baton of Karl Böhm. He wants to inform him about publication of the edition, and also the archive of the Philharmonic. He wants more information about Jarmil, how his life is going, and what he is composing. See acquisition no. 88/98.

Conclusion

Jarmil Burghauser's compositions merit serious evaluation; performances of them were banned for many years for political reasons, and they have not yet undergone a revival. Burghauser is recognised as a musicologist by musicians around the world who play Dvořák's works and who take their orientation from his as-yet unsurpassed Dvořák thematic catalogue.⁹⁰ His works on musicology and his vast writings on music theory also deserve more in-depth attention and evaluation. As often tends to be the case historically, his name resonated more with experts abroad than at home. He was invited to international musicology conferences and congresses as well as to lecture at universities and elsewhere, especially towards the end of the 1980s and in the 1990s. His lectures on Antonín Dvořák and Leoš Janáček as well as on Bedřich Smetana and other Czech composers demonstrate Burghauser's great knowledge of their music, and their works are also played in his arrangements. However, the insufficient processing of source materials has so far prevented their providing to researchers and other interested parties to the extent necessary for more in-depth study. After the 25 years in the course of which these materials from the estate were coming into the possession of the NM–MAD, and moreover in stages, this should now be corrected: all parts of the estate left by Jarmil Burghauser or through him by Otakar Šourek that have already come to the museum will now be comprehensively processed by experts working at the NM–MAD within the framework of institutional support for scholarly research from the Ministry of Culture of the Czech Republic. The author of this study wishes them success.

Address: PhDr. Markéta Hallová, Klidná 294/25, 162 00 Praha 6, Czech Republic
E-mail: hallova.marketa@seznam.cz

90) Jarmil Burghauser's catalogue numbers are now used in programmes for concerts and other productions around the world for precise identification of Dvořák's works. The catalogue numbers are preceded by the letter "B", just as is done, for example, with music by Wolfgang Amadeus Mozart, whose works are labelled with a number preceded by the letters "KV" (Köchel-Verzeichnis), referencing Köchel's list of Mozart's works.

Table of stages of acquisition of the estate of Jarmil Burghauser for the NM–MAD

Stage	Means of acquisition	Acquisition no.	Content
I	<i>On the basis of J. Burghauser's last will and testament</i>	1/1999	Sheet music and books about music from the family of J. Burghauser and O. Šourek
II	<i>Donation from J. Hněvsová</i>	88/1998	Correspondence, photographs, photo album, autographs of his own compositions, and musicology books, studies, articles, audio recordings, personal documents/archive – ID cards, trophies, diplomas, medals, newspaper and magazine clippings on relevant topics, programmes and posters involving J. Burghauser and O. Šourek, small drawings by Z. Burghauserová, part of the estate from J. Burghauser's father F. V. Mokrý, a preserved card catalogue for work on the <i>Antonín Dvořák Thematic Catalogue</i> begun by O. Šourek and later led by J. Burghauser
III	<i>Purchase from J. Hněvsová</i>	85/2000 86/2000 87/2000	a) paintings and caricatures by Hugo Boettinger and paintings and drawings by Zdenka Burghauserová b) various valuable musical manuscripts c) valuable manuscripts other than music
IV	<i>Donation from SAD</i>	16/2024	Varia – materials of a similar character; see stages I and II above

Pozůstalost Jarmila Burghausera jako důležitý zdroj poznání jeho života a díla

Markéta Hallová

V roce 2024 přešla darem Společnosti Antonína Dvořáka v Praze (dále jen SAD) do fondu Národního muzea – Muzea Antonína Dvořáka (dále jen NM–MAD)¹ pravděpodobně poslední objemná část pozůstalosti po významném hudebním vědci, skladateli, organizátorovi, sbormistrovi, dirigentovi a skautském činovníkovi Jarmilu Burghauserovi (1921–1997).² Doplnila tak fond zcela zásadních částí této pozůstalosti, který byl do muzea získán krátce po Burghauserově úmrtí. Předkládaná studie popisuje způsob, jakým se tato obsáhlá pozůstalost postupně stávala součástí muzejních sbírek, a upřesňuje okolnosti života a díla Jarmila Burghausera v souvislosti s důležitými dokumenty z tohoto fondu.

Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2024-2028/23.I.b, 000234272).

1) Nově získaná část pozůstalosti byla zapsána pod č. př. 16/2024.

2) Obsažné heslo o životě, skladatelském i muzikologickém díle atd. viz SMOLKA, Jaroslav: Burghauser Jarmil Michael, in: *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=5390 [cit. 1. 4. 2025]. Zde na samém konci hesla uveden i odkaz na naskenovaný Burghauserův chronologický soupis děl ve formátu pdf zachycující jeho kompoziční tvorbu z let 1933 až 1992 (původně strojopis na dvaceti pěti stranách, originál tohoto *Seznamu děl* je neznámý). Text navazuje na starší slovníkové heslo – ŠTĚDRŇ, Bohumír: Burghauser Jarmil Michael, in: *Československý hudební slovník osob a institucí*, sv. 1. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 150–151. Dále viz HOLEČEK, Jaroslav: Burghauser Jarmil, in: *Čeští skladatelé současnosti*, kol. autorů, red. Alena Martínková, Praha: Panton, 1985, s. 40–41; po roce 1989 KITTINAROVÁ, Olga: *Jarmil Burghauser* [leták]. Praha: Hudební informační středisko Českého hudebního fondu, 1991 (vydáno v češtině a angličtině); HALLOVÁ, Markéta: PhDr. Jarmil Burghauser (1921–1997), in: *Biografický slovník českých zemí*, sv. 8, Praha: Historický ústav Akademie věd ČR, 2007, s. 335–336; hesla v zahraničních slovnících: BUŽGA, Jaroslav: Jarmil Burghauser, in: *Musik in Geschichte und Gegenwart*, ed. Ludwig Finscher, Kassel – Basel: Bärenreiter – Metzler, 2. vyd., 2000, vol. 3, sl. 1286–1288; PUKL, Oldřich –TYRRELL, John: Jarmil Burghauser, in: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, ed. John Tyrrell, London: Oxford University Press, 2. vyd., 2001, vol. 4, s. 616–617; *The New Grove Dictionary of Opera*, ed. Stanley Sadie, London: Macmillan, 1996, vol. 1, s. 644. Dále HALLOVÁ, Markéta: Biographical note, in: *Jarmil Burghauser (1921–1997) A Commemorative Anthology*, ed. Patrick Devine, London: The Dvořák Society for Czech and Slovak Music, 2018, s. 8–11.

Milý Jarmile,

co já pro tomto krásném vzgnání mohu
ještě přidat? Chci Ti jen u příležitosti
Tvého životního jubilea říci, že rád
vzpomínám na spolupráci s Tebou,
plnou inteligence a nejcíťověch úmy-
slů pro českou hudbu, že si Te
váším a mám Tě rád.

Srdce Jiří

Dep. v kanceláři 5.-X.71

Klement

Milý bratře,

Předas Trojan píše, že 50tka jsou léta
mladosti... No, já už to mám za sebou a ne-
mohu to tak docela potvrdit. Už ležede počítat
a eldu už taky není takový jako v letech naše-
ho skautismu, ale mentálně je člověk už mezi
termíny "velibřuní kněty" a je už práce iu moudro-
sti. A ve své "padesátileté" moudrosti Ti dues
ve vsi vážnosti chci přát, abys zůstal takový, jaký
jsi, a čenz nme nenapadne ani chvíli pochybovat,
a chci Te při této příležitosti ujistit, jak si to pro
Tvoje postoje i pro Tve nesmírné vážné tvůrčí
úsili vážnu a jak Ti přeji z celého srdce, aby
se toto úsili dočkalo vždycky takového uznání
jako Tvo poslední díla!

Srdce Jiří Jiří Jirka Jaroach.

Dep. v kanceláři 5.-X.71

Joint congratulations from the composers Otmar Mácha, Václav Trojan, Klement Slavický, and Jiří Jaroach for the 50th birthday of Jarmil Burghauser (second part), dated 18 October 1971. NM-MAD, acquisition no. 88/98. / Společná gratulace hudebních skladatelů Otmara Máchy, Václava Trojana, Klementa Slavického a Jiřího Jaroacha k 50. narozeninám Jarmila Burghausera (druhá část), datovaná 18. října 1971. NM-MAD, č.př. 88/98.

Objemná a cenná pozůstalost Jarmila Burghausera dokladuje jeho životní pouť od dětských let až do smrti a především umožňuje poznat všestrannost jeho osobnosti, obdivuhodnou pracovitost, širší zájmy a výsledky jeho tvůrčího ducha.³ I po jeho úmrtí tak dává možnost přiblížit jej rovněž mladším generacím tak, jak jej mohli znát jen jeho blízcí a přátelé (dirigent Zdeněk Košler či skladatelé Ilja Hurník, Jan Hanuš, Oldřich František Korte, Marek Kopelent, Zbyněk Vostřák, Jan Rychlík a další), popřípadě jeho spolupracovníci (Petr Eben, Antonín Špelda).⁴ Na příkladu jeho osudu máme možnost poznat v celé šíři i komplikovanost doby, v níž žil a tvořil a která tolik ovlivnila jeho uměleckou dráhu.

Jarmil Burghauser: shrnutí života a díla

Díky dochovaným materiálům můžeme sledovat Burghauserovy životní osudy již od dětských úspěchů, kdy vystoupil jako teprve dvanáctiletý klavírista na koncertu v přímém přenosu pražského rozhlasu, na němž zaznělo i několik částí z jeho kompozice *Pět trií pro dva hoboje a fagot a Cesta do školy* pro hlas a klavír.⁵ Komponoval na knížky, které četl,⁶ anebo na cestách.⁷ Prvým výtiskem vlastní kompozice se mohl pochlubit už ve svých čtrnácti letech – byl jím melodram pro recitátora, housle a klavír na slova Jana Nerudy *Dědova mísa*.⁸ O rok později se veřejnosti představil na rozhlasových vlnách dokonce se svou *Symfonií d moll* v nastudování Symfonického orchestru FOK za řízení Václava Smetáčka.⁹ Nezůstalo však jen u dětských hudebních projevů.

3) O šíři Burghauserova nadání viz HOUTCHENS, Alan: „A příroda mu nadělila i další dary“: rozhovor s Jarmilem Burghauserem, in: JARMIL BURGHAUER (1921–1997), *sborník k 20. výročí úmrtí*, ed. Markéta Hallová a Jarmila Tauerová, Praha: Společnost Antonína Dvořáka, 2017, s. 28–45, v původním znění i délce v anglické verzi: HOUTCHENS, Alan: „All the good gifts of nature“: An interview with Jarmil Burghauser, in: JARMIL BURGHAUER (1921–1997) *A commemorative Anthology*, op. cit., s. 47–68.

4) Společně vydali knihy: BURGHAUER, Jarmil – EBEN, Petr: *Čtení a hra partitur*. Praha: SNKLHU, 1960, 2. vyd. Praha: Supraphon, 1990; BURGHAUER, Jarmil – ŠPELDA, Antonín: *Akustické základy orchestrace*. Praha: Panton, 1967.

5) Jarmil hrál na klavír od šesti let, od svých dvanácti navštěvoval soukromé hodiny kompozice u Jaroslava Kříčky a následně u Otakara Jeremiáše (v letech 1937–1941). S velkým úspěchem a ohlasem vystoupil v rozhlase při koncertu 24. 11. 1933 v živém vysílání – v pozůstalosti jsou dochovány upomínky na toto vystoupení včetně dopisů od různých dětských posluchačů pod č. př. 88/98. Recenze na koncert vyšla následující den v *Českém slovu*, tj. 25. 11. 1933, a v časopise *Pestrý týden*, roč. VIII, 9. 12. 1933, č. 50, s. 7, byla vydána propagační fotografie mladého Jarmila Burghausera u klavíru.

6) Např. *Nemo* (uchovány skici), *Indiánská rhapsodie č. I* pro orchestr z roku 1933 byla inspirována knihami Karla Maye – má části: I. Úvod. Tábor. II. Boj Comanchů s Apachy. Allegro pomposo. III. Přepadení tábora od jistého kmene. Allegro. IV. Finale. Tanec indiánů. Allegro non tanto; partitura, autograf, č. př. 88/98.

7) Např. při cestě do Řecka v roce 1935 vznikl jeho *Řecký náčrtník* pro klavír, respektive náčrt s datem 4. 7. 1935, který dokončil s podtitulem *Pět skladeb pro klavír na antické náměty* roku 1944 – náčrt i autograf hotové skladby viz pozůstalost č. př. 88/98.

8) *Dědova mísa*, op. 9. Praha: F. A. Urbánek, 1937. V pozůstalosti existuje několik exemplářů výtisků s jeho dětskými dedikacemi několika členům rodiny vesměs pod č. př. 1/99. K Nerudovi se obracel i později ve zhudebnění *Kosmických písní*.

9) Vysílání proběhlo 23. prosince 1936, tehdy zazněly dvě věty: Adagio a Furiant. Celá *Symfonie d moll* byla provedena později v Chrudimi 3. května 1938, Chrudimskou filharmonii řídil František Teplý. Viz program Chrudimské filharmonie v pozůstalosti č. př. 88/98.

Po soukromém studiu kompozice u Jaroslava Kříčky a Otakara Jeremiáše a absolutoriu na Akademickém gymnáziu (kde si jen tak mimochodem psával deník v řečtině) zvolil obor dirigování na pražské konzervatoři.¹⁰

Poté pokračoval ve studiu hudební vědy a psychologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V těchto letech, zvláště pak za druhé světové války, vzniklo několik jeho větších kompozic: v roce 1946, kdy končil studium dirigování pod vedením Václava Talicha, byla ve Smetanově síni Obecního domu provedena jeho monumentální celovečerní vokální kantáta pro sólisty, sbor a orchestr reflektující válečnou dobu nazvaná *Utrpení a vzkříšení*.¹¹ Slibný rozjezd kariéry, kterou si Burghauser optimisticky plánoval a jednal dokonce o zahraničním dirigentském angažmá,¹² přerušil únorový převrat roku 1948 a uzavření státních hranic. Studium hudební vědy ukončoval v době protestu studentů a pedagogů proti odvolání profesora Josefa Huttera z místa vedoucího katedry hudební vědy, které se stalo předzvěstí Hutterova zatčení a uvěznění.¹³

Po studiích se Burghauser rozhodoval, jakými cestami se vydat v oboru dál. V dopise Graciánu Černušákoví z roku 1948 uvedl, že má ambice „[...] především kompoziční, dirigentské a snad i hudebně vědecké“.¹⁴ Nejprve byl zaměstnán jako dramaturg,¹⁵ lektor nově ustavené Akademie múzických umění, a jako sbormistr a dirigent Národního divadla v Praze. V roce 1953 se odvázně rozhodl zůstat ve svobodném povolání, takzvaně na volné noze, a čile komponoval. Zároveň pracoval na teoretických muzikologických i dalších

Jarmil Burghauser at age 12, composing at home at the piano. Promotional photo. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / Dvanáctiletý Jarmil Burghauser doma při komponování u klavíru. Propagační foto. NM–MAD, č. př. 88/98.

10) U Pavla Dědečka a Metoda Doležila (1940–1944), pak pokračoval na Mistrovské škole Pražské konzervatoře, obor dirigování u Václava Talicha (do roku 1946).

11) Toto celovečerní dílo zaznělo 26. května 1946 v provedení Symfonického orchestru FOK, Českého pěveckého sboru se sólisty (Antonín Jeřábek – tenor, Zdeněk Otava – baryton, Vladimír Jedenáctík – bas, Jaroslav Vojtek – varhany), dirigoval Václav Smetáček. Program viz pozůstalost č. př. 88/98. Pořádala Unie českých hudebních umělců. Koncert se konal pod záštitou ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého.

12) Viz korespondence s Hugo Burghauserem z roku 1945 a 1946, v pozůstalosti č. př. 88/98, a také tato stať dále.

13) Blíže o tom VOLEK, Tomislav: Profesor Josef Hutter – oběť dvou totalitních režimů, *Hudební věda*, roč. 31, 1994, č. 4, s. 363–373.

14) Průpis listu, Jarmil Burghauser Graciánu Černušákoví, 9. prosince 1948, pozůstalost č. př. 88/98.

15) Byl dramaturgem komorní opery, viz slovníková hesla, op. cit. v pozn. 1.

projektech,¹⁶ to vše se slibným ohlasem. Do konce šedesátých let se jeho skladby často hrály nejen doma, ale postupně i v zahraničí. Ve svých kompozičních projevech prošel cestu od tradičních směrů ovlivněných pedagogy, kteří navazovali na české pozdní romantiky, po poznání neoklasicismu reprezentovaného díly Bohuslava Martinů¹⁷ až k tzv. Nové hudbě.¹⁸ Poté, co se seznámil s tvorbou Antona Weberna a dodekafonií,¹⁹ si postupně vytvořil vlastní kompoziční způsob, tzv. harmonický serialismus. Ten vysvětlil roku 1964 ve své studii *Harmonický seriální princip*²⁰ a ve zkratce pak popsal svůj kompoziční vývoj v interview Alanovi Houtchensovi.²¹

Jarmil Burghauser získával i četná povzbudivá ocenění: roku 1955 obdržel druhou cenu ve Velké jubilejní hudební soutěži Otakara Ostrčila od Svazu československých skladatelů (dále SČS) a Českého hudebního fondu (dále ČHF) za *Českou mírovou kantátu*²² a též třetí cenu v soutěži Zdeňka Fibicha za *Symfonickou suitu*. Jeho balet *Sluha dvou pánů*²³ z roku 1957 premiérovalo Národní divadlo hned v květnu následujícího roku²⁴ a brzy o něj projevil zájem a nastudovala jej řada dalších, nejen domácích scén (mimo jiné berlínská Komorní opera či Státní divadlo v Drážďanech). Jeho *Toccata pro malý orchestr* (z roku 1947) získala za autorovy účasti ocenění v mezinárodní soutěži Gaudeamus v Nizozemí v roce 1957. *Sedm reliéfů* pro orchestr (z roku 1963) provedla a nahrála Česká filharmonie s Karlem Ančerlem pro Supraphon (1965) a tehdejší SČS byly *Reliéfy* jako jediná z českých symfonických skladeb vybrány pro festival Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu (International Society for Contemporary Music, dále jen ISCM) pořádaný roku 1964 v Kodani. Téhož roku zkomponoval Burghauser experimentální antioperu *Most*, kterou nastudovalo Národní divadlo roku 1967 (premiéra 30. března).²⁵ Za svou skladbu *Barvy v čase* byl oceněn

16) Komponoval scénickou hudbu, hudbu k filmům (*Labakan* a *Legenda o lásce* režiséra Václava Kršky) i k výstavám – viz níže.

17) „První tak zvaná moderní hudba, která na mne udělala velký dojem, byla od [Bohuslava] Martinů.“ HOUTCHENS, „A příroda mu nadělila i další dary“, op. cit. Viz též list J. Burghausera (v průpisu) Jiřímu Pinkasovi, dopis z 26. dubna 1995, v němž vzpomíná, že se poznali před šedesáti dvěma roky a že mu Jiří Pinkas otevřel svět Bohuslava Martinů. (V listu též děkuje za provedení baletu *Příběh o Tristramovi a Izaldě* v Brně, který byl premiérován pod taktovkou J. Pinkase 7. dubna 1995, tj. po téměř třiceti letech od vzniku díla, napsaného roku 1968).

18) Například Burghauserovy kompozice *Sedm reliéfů*, *Cesty*, některé komorní skladby.

19) Dodekafonii poznal během svého pobytu v Nizozemí v roce 1957, kde byla na festivalu Gaudeamus provedena jeho *Toccata pro malý orchestr*. Zde slyšel postwebernovskou hudbu poprvé a byl to pro něho šok. HOUTCHENS, „A příroda mu nadělila i další dary“, op. cit., s. 33.

20) BURGHAUSER, Jarmil: *Harmonický seriální princip*, in: *Nové cesty hudby. Sborník studií o novodobých skladebných směrech a vědeckých pohledech na hudbu*, Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, s. 94–108. Pozůstalost č. př. 1/99.

21) HOUTCHENS, „A příroda mu nadělila i další dary“, op. cit.

22) Diplom za druhou cenu *České mírové kantáty* a za třetí cenu *Symfonické suity* uchovány v pozůstalosti pod č. př. 88/89.

23) Podle Carla Goldoniho upravil Jan Rey.

24) Premiéra v Národním divadle (v budově Tylova divadla) se konala dne 9. května 1958. Nastudována byla za řízení Miroslava Ponce, režie a choreografie se ujal Jiří Němeček. Do roku 1990 byl proveden balet *Sluha dvou pánů* na více než dvaceti scénách.

25) Opeře *Most* (s podtitulem *Antiopera* o dvou dílech) předcházely již dvě opery *Lakomec* (libreto podle Molièra upravil Luděk Mandaus) z roku 1949 a *Karolinka a lhář* (též na libreto Luděk Mandaus) z let 1950–1953. Viz č. př. 88/98.

Bur 126 70

Vánočko umylunkdu P. Teilharda
de Chardin

J. Burghauser:

Strom života

Symfonické zobrazení pro
velký orchestr

2 fl. pr. fl. picc. obse coro inglese 2 clar. B clar. bass B fagoty sfagotto	4 corni I 2 trúbky C 3 tromboni tuba kytara 4 smaltci di percussione	klapa 2x archi
---	--	-------------------

* = zrychlení o 1/4 tónu (** = zrychlení o 1/2 tónu) ; dvojstránka xx není zobrazena úplně

Červen
1968

1

Title page of Burghauser's symphonic composition for large orchestra *Strom života* (The Tree of Life, 1968), a work synthesising many influences and based on the ideas of the French religious thinker and scholar Pierre Teilhard de Chardin in. NM-MAD, acquisition no. 88/98. / Titulní strana Burghauserovy syntetizující symfonické skladby pro velký orchestr *Strom života*, komponované na myšlenky francouzského náboženského myslitele a vědce Pierra Teilharda de Chardin v roce 1968. NM-MAD, č. př. 88/98.

diplomem ČHF (1967)²⁶ a o rok později zkomponoval symfonické zobrazení *Strom života*, které dle jeho vlastních slov syntetizuje vše, k čemu se kompozičně dopracoval,²⁷ a jehož si sám cenil více než *Barev v čase*. O dalších úspěšných aktivitách svědčí i čestné uznání za spolupráci na přípravě československé účasti světové výstavy EXPO 1967 v Montréalu²⁸ či kladné přijetí hudebněteoretické knihy *Akustické základy orchestrace*²⁹ vytvořené ve spolupráci s Antonínem Špeldou.

Jak je z předchozího přehledu patrné, až do roku 1969 se Jarmil Burghauser těšil pozornosti především jako skladatel. Současně byl však aktivní i v oblasti muzikologie – kromě teoretických studií pracoval na dvořákovských tématech (podrobněji viz dále) a podílel se na souborném vydání díla Leoše Janáčka,³⁰ pro něž společně s Milanem Šolcem zpracoval zásady kritické edice.³¹

Jarmil Burghauser velmi vítal politické uvolňování v době tzv. pražského jara 1968, stal se předsedou Kruhu nestraníků při SČS a vedoucím jeho skladatelské sekce, obnovil Uměleckou besedu, jejímž členem byl už před druhou světovou válkou,³² a účastnil se i znovuoživeného dění ve skautingu. Věřil, že změny, k nimž došlo, nemohou být zničeny ani po vpádu vojsk Varšavské smlouvy pod vedením armády Sovětského svazu 21. srpna 1968. I v této tristní situaci zůstával nadšen z jednoty národa a věřil, že „[...] pokračující vývoj inteligence lidstva nelze ničím zastavit, hloupost, konservatismus, absurdita, to vše je odsouzeno k zániku“.³³ Tzv. normalizace však v naší zemi potvrdila opak přinejmenším na dalších dvacet let. Burghauser nesměl cestovat do zahraničí, došlo k zákazu veřejné produkce jeho skladeb a jejich nahrávky v rozhlase byly smazány. Komponovat proto začal pod pseudonymem Michal Hájků a změnil svůj kompoziční styl (mimo jiné i pod vlivem

26) Diplom ocenění skladby *Barvy v čase* uchován v pozůstalosti pod č. př. 88/98, stejně jako výše zmíněné diplomy dalších v soutěžích úspěšně umístěných skladeb. Chybí pouze doklad ocenění *Toccaty pro malý orchestr* v soutěži Gaudeamus.

27) Viz list, Jarmil Burghauser Ladislavu Slovákovi, 10. února 1969, v němž nabízí skladbu k premiérování na Slovensku. Poprvé však nakonec *Strom života* zazněl ve Štýrském Hradci na festivalu Grazer Herbst, kde jej uvedl SOČR za řízení Aloise Klímy. Československá premiéra proběhla poté v Bratislavě, provedla Slovenská filharmonie ve svých abonentních koncertech ve dnech 11. a 12. 2. 1971, dirigoval Zdeněk Košler.

28) Čestné uznání za spolupráci v Montréalu viz č. př. 88/98.

29) BURGHAUSER – ŠPELDA, *Akustické základy orchestrace*, op. cit. Publikace získala ocenění Svazu československých skladatelů (za vedení Věroslava Neumanna) a od sekce hudebních vědců a kritiků (podepsán Jaroslav Volek) v roce 1968. Viz pozůstalost č. př. 88/98. Titul byl posléze vydán v němčině (*Akustische Grundlagen des Orchestrierens*, Regensburg: Gustav Bosse Verlag, 1971) a autoři jednali také o francouzské verzi, k níž ale nedošlo.

30) V původním složení komise: Jan Racek, Jaroslav Vogel, Vladimír Štědroň a Jarmil Burghauser, později byl rozšířen počet editorů o Radomila Elišku – viz jeho vzpomínka: O mém sprátenení a spolupráci s Dr. Jarmilem Burghauserem, in: JARMIL BURGHAUSER (1921–1997), *sborník k 20. výročí úmrtí*, op. cit., s. 26–27.

31) ŠOLC, Milan – BURGHAUSER, Jarmil: *Leoš Janáček. Souborné kritické vydání. Ediční zásady a směrnice k notační problematice klasičků 20. století*. Praha: Supraphon, 1979.

32) Za obnovu Umělecké besedy v roce 1968 obdržel pamětní medaili Ladislava Vycpálka (rok 1969). Viz dopis, Jarmil Burghauser Ivanu Medkovi, 15. dubna 1993, v němž však zároveň sděluje, že pro neshody s Ing. Odstrčillem ukončil právě v Umělecké besedě své členství. Medaile i dopis uchovány v pozůstalosti, č. př. 88/98.

33) Dopis, Jarmil Burghauser Antonínu Špeldovi, 7. října 1968. Viz pozůstalost, č. př. 88/98.

své dosavadní scénické a filmové hudby). Tvořil skladby dle jeho vlastních slov „*své druhé linie*“, které měly historizující charakter, tj. byly psány ve stylu starších slohových období.³⁴

Represe šly tak daleko, že od počátku sedmdesátých let nesmělo být jeho jméno uváděno ani ve výtisících not, které editoval a k nimž psal odborné úvody, poznámky a vysvětlivky. Jeho jméno bylo odstraněno i z výčtu osob komise Souborného vydání díla Antonína Dvořáka, jejichž jména byla uváděna v záhlaví každého vydaného titulu.³⁵ Později začal pod pseudonymem Michal Hájků publikovat i některé texty.³⁶ Následovaly existenční potíže, ztráta celospolečenské prestiže a také rozpad manželství (viz dále). Uvolnění zákazů se dočkal teprve počátkem osmdesátých let, ačkoli k totálnímu umlčení jeho tvorby nikdy zcela nedošlo, neboť zájem o jeho skladby přetrvával a ty mohly být paradoxně provozovány na Slovensku a v cizině.³⁷

Přestože od svého sbormistrovského úvazku v Národním divadle nedisigoval a jako dirigent se už necítil³⁸ (ač Talichův žák v mistrovské škole pražské konzervatoře), působil v letech 1975–1989 jako sbormistr chrámového sboru u sv. Markéty v Praze-Břevnově. Především však intenzivně pracoval na muzikologických tématech coby editor janáčkovské a dvořákovské edice a instrumentoval také některé Dvořákovy, Smetanovy a Fibichovy skladby. Od roku 1985 se věnoval přípravě oslav 150. výročí narození Antonína Dvořáka, které mělo připadnout na rok 1991 (od roku 1986 vyhlásil tzv. Dvořákovskou pětiletku). Oporu tato jeho myšlenka získala u České hudební společnosti (dále ČHS) v čele s Jiřím Bajerem, pod kterou Burghauser převedl po roce 1983 SAD.³⁹ Po smrti Dalibora C. Vačkáře (+1984) se rovněž stal jejím předsedou. Každoročně se tak konala pod hlavičkou ČHS

34) Např. *Rožmberská suita* pro malý orchestr (1972) či *Lobkovické trio* pro flétnu, housle a violoncello (1978) a další.

35) Vydáváno u SNKLHU, Orbis, Artia, posléze Editio Supraphon. Vysvětlení, proč není jeho jméno uvedeno ve vydání violoncellových skladeb A. Dvořáka, které připravoval k publikování, poskytuje například dopis adresovaný Karlu Mikysovi. Viz kopie (průpis) dopisu, Jarmil Burghauser Karlu Mikysovi, 19. srpna 1973. Také v listu Antonínu Špeldovi z 29. června 1973 popisuje Burghauser danou situaci a jednání na Svazu skladatelů s Václavem Kučerou i na Ministerstvu kultury s Jaroslavem Hrabou. Svou situaci vysvětluje Jarmil Burghauser i v listu Mariu Flothuisovi z 25. 1. 1973 (zmíněné tři dopisy v pozůstalosti pod č. př. 88/98). Oficiálními členy Komise pro vydávání díla Antonína Dvořáka byli po smrti Otakara Šourka Jan Hanuš, František Bartoš, Jiří Berkovec, Antonín Čubr, Ladislav Láska, Antonín Pokorný, Karel Šolc. Později se ujímali přípravy k tisku i další specialisté, např. Miroslav Nový.

36) Např. odborný úvod pro gramofonové desky, které vydával Supraphon v sérii *Talichovský archiv* pro členy Gramofonového klubu roku 1977. Viz pozůstalost č. př. 1/99.

37) Politické represe v kulturní oblasti nebyly v čase tzv. normalizace na Slovensku tak intenzivní jako v Čechách. Burghauserovu skladbu *Soumraky a svítání* z roku 1971 pro basklarinet a klavír hráli Due Boemi di Praga (Josef Horák a Emma Kovárnová) na svých čtených zahraničních koncertech nadále.

38) Odmítl možnost dirigovat v Anglii svou *Ciacconu* pro klavír a orchestr (1982) mj. s odůvodněním, že není dirigent. Viz dopis, Jarmil Burghauser Margaret Bruce, 1. března 1984 (pozůstalost č. př. 88/98). Premiéru mělo dílo v Praze 10. listopadu 1983 ve Smetanově síni na koncertu Symfonického orchestru FOK s dirigentem Petrem Vronským a klavíristou Radoslavem Kvapilem. K provedení skladby v Anglii došlo až 15. listopadu 1984 v St. Smith Square s Rosebery Orchestra za řízení Petra Gellhorna a s Margaret Bruce u klavíru.

39) Podmínkou převodu pod ČHS bylo odstoupení majetku SAD. Do Národního muzea tak byly odevzdány všechny sbírky nashromážděné za předchozí období existence SAD (posléze byly zvláště rukopisy skladeb Antonína Dvořáka, Josef Suka a dalších skladatelů zaevidovány do muzejních inventářů). SAD neměla pak právní subjektivitu, obdržela však finance na plánované vědecké konference apod.

A gathering of the “Monday Men” (pondělníci) with Rafael Kubelík during his visit to Prague in the 1990s. Seated from the left: Oldřich F. Korte, Klement Slavický, Rafael Kubelík, Jan Hanuš, standing from the left: Zdeněk Šesták, Štěpán Lucký, Jarmil Burghauser, Jan F. Fischer, Ilja Hurník. Photo by Pavel Horník. These like-minded composers called themselves the “Monday Men” based on the day of the week when they had gatherings, analogously to the “Friday Men”, a group centred around Karel Čapek before the Second World War. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **Setkání tzv. pondělníků s Rafelem Kubelíkem při jeho návštěvě Prahy v 90. letech.** Sedící zleva: Oldřich F. Korte, Klement Slavický, Rafael Kubelík, Jan Hanuš, stojící zleva: Zdeněk Šesták, Štěpán Lucký, Jarmil Burghauser, Jan F. Fischer, Ilja Hurník. Foto Pavel Horník. Tito skladatelé, kteří si byli názorově blízcí, si říkali pondělníci podle dne, kdy se scházeli, analogicky k tzv. pátečníkům, sdruženým před druhou světovou válkou kolem Karla Čapka. NM–MAD, č. př. 88/98.

dvořákovská konference, a to s mezinárodní účastí, věnovaná jak hudebněteoretickým, tak historickým tématům.⁴⁰

Burghauserovy dvořákovské aktivity završila realizace Festivalu komorní hudby Antonína Dvořáka, který se konal ve dnech 17. září až 10. října 1990 v Anežském klášteře v Praze a na němž zazněla v Burghauserově dramaturgii téměř veškerá skladatelova komorní tvorba. Stalo se tak již v době po politických změnách roku 1989, které u něj spustily lavinu další práce a obnovování starých či navazování nových kontaktů. Docílil kupříkladu účasti prezidenta

⁴⁰ Témata konferencí: *Dvořákova akordika a harmonie*. *Dvořák a Německo* (28.–29. 9. 1986), *Dvořákova tektonika*. *Dvořák a Vídeň* (8.–9. 10. 1987), *Dvořákova melodika*, *Dvořák a Anglie* (29.–30. 9. 1988), *Dvořákova sonika*. *Dvořák a Spojené státy* (27.–28. 9. 1990). Vědeckým kongresem s reprezentativní účastí vědců především z mladé generace, kterou Burghauser k Dvořákovi přivedl, vyvrcholily oslavy roku 1991 na zámku Dobříš (dramaturgie a následně vydavatelé sborníku Marta Ottlová a Milan Pospíšil).

Václava Havla na jednom z koncertů zmíněného festivalu, i jeho přítomnosti následujícího roku 1991 ve skladatelově rodišti v rámci tradiční akce Dvořákova Nelahozeves. Stalo se tak pravděpodobně prostřednictvím kanceláře předsedkyně České národní rady Dagmar Burešové.⁴¹ V roce 1990 byl Jarmil Burghauser zvolen předsedou Společnosti skladatelů při Asociaci hudebních umělců a vědců, předsedou očistné a rehabilitační komise hudebních umělců a byl rovněž jmenován členem výboru festivalu Pražské jaro.

Jeho nadšení pro výchovu mladé generace jej tehdy vedlo k úvaze, že opustí svou odbornou práci úplně a bude se věnovat pouze skautům. Snaha dokončit druhé, rozšířené vydání *Tematického katalogu díla Antonína Dvořáka* plánované u Editio Supraphon jej však vrátila zpět k muzikologické činnosti (domníval se, že katalog vyjde do tří let,⁴² vyšel však až v únoru 1997).

Účastnil se také řady mezinárodních konferencí o Dvořákovi (mj. 1991 New Orleans, Saarbrücken, Mâcon a Paříž; 1993 Iowa City University, Spillville a Bard College), byl zván na četné odborné přednášky, kde využil dobrou znalost cizích jazyků, a stal se také viceprezidentem britské Dvořákovy společnosti.⁴³ Jelikož od osmdesátých let víceméně nekomponoval, potěšilo jej úspěšné provedení jeho baletu *Tristram a Izalda* (1968) premiérováno Janáčkovým divadlem v Brně v roce 1995, tedy po téměř třiceti letech od vzniku díla.⁴⁴

Tolik chronologické shrnutí životního běhu a tvorby Jarmila Burghausera, jak to autorce k této stati umožnilo studium dosud jí v letech 2006 až 2009 zpracované části Burghauserovy pozůstalosti.⁴⁵ Americký badatel Alan Houtchens, jenž mohl Jarmila Burghausera dobře poznat během svých četných pobytů v Praze, kde býval i s chotí Lucindou hostem v jeho domácnosti, shrnul jeho život slovy: „Z důvodu nepříznivých a nestálých politických poměrů v jeho milované vlasti byl Jarmil Burghauser nucen většinu svého života pracovat na čemkoliv, co se zrovna naskytlo. Nejpozoruhodnějším rysem jeho mimořádné osobnosti bylo, že se s těmito problémy dokázal vyrovnat tak, že výrazně vynikl ve všem, do čeho se pustil. Tím hluboce zapůsobil na životy všech, kdo ho znali, a silně ovlivnil příští generace skladatelů, vědců a interpretů.“⁴⁶

41) S Dagmar Burešovou se znal Burghauser z mládí ze skautingu, bydlela poblíž jeho adresy na Ořechovce. Viz též jejich společná korespondence (pozůstalost, č. př. 88/98).

42) Viz list (průpis), Jarmil Burghauser Dennisovi K. McIntyre, 28. září 1993 (pozůstalost, č. př. 88/98) a vzpomínky autorky tohoto článku, které své rozhodnutí opustit vědeckou práci a věnovat se výhradně skautům sdělil.

43) Viz diplom od The Dvořák Society for the Music of Czechoslovakia (pozůstalost, č. př. 88/98).

44) Světová premiéra 7. dubna 1995, programní brožura viz č. př. 88/98. Viz též pozn. 17. Příběh o Tristanovi a Isoldě, baletní sága na libreto Vladimíra Vašuta, choreografie a režie Zdeněk Prokeš, dirigent Jiří Pinkas j. h., výtvarník scény ak. arch. Vladimír Soukenka j. h., asistentka choreografie Renata Poláčková, asistent dirigenta Rastislav Štúr, orchestr opery a baletu Národního divadla v Brně. Název baletu, respektive jeho zápis, se měnil.

45) Viz HALLOVÁ, Markéta: *Jarmil Michael Burghauser* [inventář], Praha 2009 (nepublikováno) – odborný soupis zpracovaný na základě grantu poskytnutého Grantovou agenturou ČR poté, co působila jako odborná pracovnice v Muzeu Antonína Dvořáka (1975–1980 a 1990–1997) a Českém muzeu hudby (1997–2004).

46) Viz HOUTCHENS, „A příroda mu nadělila i další dary“, op. cit., s. 44.; anglická verze (rozšířená), viz též, „All the good gifts of nature“, op. cit., s. 68.

Jarmil Burghauser at ca. age 40 with his wife Vladana, née. Šourková, and their dog Tulík in the garden of their house in the Prague neighbourhood Ořechovka. NM–MAD, acquisition no. 88/98. / **Asi čtyřicetiletý Jarmil Burghauser s chotí Vladanou**, roz. Šourkovou, a psíkem Tulíkem na zahradě svého domu na Ořechovce. NM–MAD, č. př. 88/98.

Burghauserova pozůstalost: geneze a obsah akvizice

Jarmil Burghauser zemřel po krátkém pobytu v nemocnici 19. února 1997 v Praze a jeho dům na Ořechovce, plný dokladů svědčících o širokých tvůrčích aktivitách majitele, zůstal osiřelý. Důvodem zhoršeného zdravotního stavu a následně smrti byla právě jeho neutuchající odborná činnost – příčinou náhlého úmrtí byla totiž embolie v souvislosti se zápalem plic, který si Burghauser přivodil v chladu tiskárny při posledních korekturách svého rozměrného *Thematického katalogu díla Antonína Dvořáka*, tj. jeho značně rozšířeného druhého vydání.⁴⁷ Definitivní podoby své objemné mnohaleté práce se tak Jarmil Burghauser nedožil – k vydání knihy u nakladatelství Bärenreiter Editio Supraphon došlo paradoxně právě v den autorova odchodu z tohoto světa.⁴⁸

První část Burghauserovy pozůstalosti přešla do NM–MAD po vyřešení dědického řízení již v letech 1998 a 1999. V této fázi se jednalo o jeho obsáhlou a z odborného hlediska

47) Více o situaci ve vzpomínkové stati viz NĚMEC, Věroslav: Jarmil Burghauser, Supraphon a Tematický katalog A. Dvořáka, in: *JARMIL BURGHAUER (1921–1997), sborník k 20. výročí úmrtí*, op. cit., s. 80–84; v anglické verzi viz NĚMEC, Věroslav: Jarmil Burghauser, Supraphon and the Antonín Dvořák thematic catalogue, in: *JARMIL BURGHAUER (1921–1997) A Commemorative Anthology*, op. cit., s. 121–126.

48) BURGHAUER, Jarmil: *Antonín Dvořák. Tematický katalog*. 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1960; 2. vyd. Praha: Bärenreiter Editio Supraphon, 1996 (vročení je sice 1996, ale do distribuce se dostala kniha až v únoru 1997).

velmi cennou hudební knihovnu, již muzeum získalo na základě jeho přání vyjádřeného v poslední vůli, kterou sepsal pouhé dva dny před smrtí, vědom si pravděpodobně možnosti svého odchodu (na embolii zemřela jeho matka). Prvotním fundamentem této bibliotéky byly především nototisky po kulturně plně žijící rodině Burghauserových, zvláště Jarmilové matce, malířce Zdence Burghauserové (1894–1960), ale také babičce Miloslavě Burghauserové, rozené Hájkové (1864–1946). Klavírní výtahy zejména nejrůznějších oper patřily na sklonku 19. a v první polovině 20. století k základnímu vybavení domácností vzdělaných rodin a nejinak tomu bylo u Burghauserových.⁴⁹ Dále se zde nacházely nototisky, z nichž hrávala na klavír matka a posléze Jarmil, její jediný, a jak již řečeno od raného mládí značně talentovaný syn. Nezanedbatelnou součástí fondu byly i knihy a nototisky hudebního spisovatele a kritika Otakara Šourka (1883–1956), jednoho z prvních významných systematických dvořákovských badatelů a zároveň Burghauserova tchána. Vzhledem k tomu, že se Jarmil oženil s jeho dcerou Vladanou (sňatek roku 1946) a spolupracoval na edici *Souborného vydání díla Antonína Dvořáka*, jehož vznik Šourek inicioval a sám vedl tým odborníků, přešla po Šourkově smrti jeho cenná odborná (zvláště hudební) pozůstalost do rodiny mladého manželského páru. A zde, tj. v domě na Ořechovce, ji manželka Vladana ponechala i po rozvodu (sedmdesátá léta). O pečlivém studiu knih, a zvláště notových materiálů (nejen dvořákovských) v této bibliotéce svědčí dodnes četné kritické glosy a podtrhané pasáže, a to jak z ruky Otakara Šourka, tak Jarmila Burghausera.⁵⁰

Vzhledem k tomu, že se Burghauser stal v průběhu let významným, i v zahraničí uznávaným muzikologem, byl žádán o písemné rady a poskytoval konzultace nejen mladým muzikologům (zejména v sedmdesátých až devadesátých letech, především z USA⁵¹ či Velké Británie,⁵² později z Německa⁵³), ale zvláště dvořákovským životopiscům,⁵⁴ interpretům,⁵⁵ editorům i filmovým a televizním tvůrcům.

Řada z nich mu za to zaslala své hudebněteoretické práce, knihy, studie, diplomové či disertační práce, scénáře apod. Stejně tak i další, již renomovaní domácí i zahraniční

49) Prarodiče: Miloslava Burghauserová, rozená Hájková, a její manžel, profesor vyšší hospodářské školy v Chrudimi a starosta chrudimské Sokolské jednoty apod., Gustav Burghauser (1861–1951) žili původně v Písku, později v Chrudimi. Měli sedm dětí, z nichž se dospělosti dožily 4 dcery: Miloslava, provdaná Havlová (1889–1978), Ludmila, provdaná Dalešická (1893–1936), Zdenka, provdaná Mokrá (1894–1960) – matka Jarmila Burghausera, a nejmladší dcera Jarmila (1896–1920), po jejíž předčasné smrti, na její památku, dostal Jarmil jméno.

50) Hezký otcovský vztah Otakara Šourka k Jarmilu Burghauserovi poté, co se stal jeho zetěm, je doložen i dedikacemi – např. na nototisku Janáčkova *Smyčcového kvartetu* „Listy důvěrné“ (Praha: HMUB, 1949, v revizi O. Šourka) nalezneme na předsádce přípis perem: „*Drahému Jarmilovi v den jeho dirigentského křtu v Národním divadle táta Otakar Šourek 14/5 1949.*“ Viz č. př. 1/99.

51) Zvláště Alanu Houtchensovi při jeho práci na disertaci o opeře *Vanda*, nebo později Davidu Beveridgeovi či Michaelu Beckermanovi.

52) Janu Smacznému zvl. při jeho hledání původního znění, tj. první verze Dvořákovy opery *Dimitrij*, a další.

53) Mj. Daniela Philippi, Hartmuth Schick.

54) Například Guy Erismann, John Clapham (letitý spolupracovník Šourka a posléze i Burghausera, s nímž intenzivně pracoval i na 2. vydání tematického katalogu Antonína Dvořáka), Valerija Nikolajevna Egorova a další.

55) Jak skladeb vlastních, tak Burghauserových úprav děl Antonína Dvořáka (prvního *Violoncellového koncertu A dur* – např. dirigent Antal Dorati) či Bedřicha Smetany (klavíristka Margaret Bruce) či Leoše Janáčka (zvláště korespondence s Charlesem Mackerrasem), více viz dále.

Jarmil Burghauser as an advisor for the filming of *Koncert na konci léta* (Concert at the End of Summer) with the actress Jana Hlaváčková in the role of Josefína Čermáková (1974/75). NM–MAD, acquisition No. 88/98. / Jarmil Burghauser jako poradce při natáčení filmu *Koncert na konci léta* s herečkou Janou Hlaváčkovou v roli Josefíny Čermákové (1974/75). NM–MAD, č. př. 88/98.

odborníci si považovali za čest poslat mu výsledky své činnosti, o čemž svědčí dedikace a uchovaná vzájemná korespondence. Zvláště v letech, kdy se k nám kvůli železné oponě mnoho zahraniční literatury nedostalo, státní knihovny trpěly nedostatkem prostředků na jejich nákup a často chyběla informovanost o nových publikacích, byl soubor takových titulů v dané šíři, a navíc v soukromé knihovně věcí zcela ojedinělou. O hodnotě Burghauserovy hudební knihovny se zmínil počátkem nového století Ivan Vojtěch, který ji označil (možná trochu s nadsázkou) za nejcennější soukromou hudební knihovnu u nás.⁵⁶

Tyto materiály byly na základě poslední vůle majitele po převzetí do správy NM–MAD zaevidovány pod č. př. 1/99. Přibližně v téže době, tj. nedlouho po Burghauserově úmrtí, věnovala jeho hlavní dědička a partnerka Jarmila Hněvsová (1926–2012) do NM–MAD další důležité materiály z jeho pražského bydliště vztahující se k jeho životu a tvorbě. Tato druhá část (zapsaná pod č. př. 88/98) zahrnuje především vlastní Burghauserovy skladby v autografní i tištěné podobě, dále rukopisy i tisky jeho hudebněteoretických

56) Tento výrok osobně slyšela autorka tohoto článku. Není však jasné, zda k tomuto vyjádření dospěl na základě vlastního poznání při osobní návštěvě, z doslechu od Burghauserových přátel nebo z pouhého logického předpokladu.

a hudebněhistorických prací (tj. knihy, studie, přednášky, referáty, proslovy, scénáře, články atp.). Součástí tohoto daru byla také velice rozsáhlá a rozmanitá korespondence, a to jak přijatá, tak odeslaná, neboť Burghauser si většinu dopisů archivoval a svá psaná sdělení si uchovával v kopii (průpisu). Dokladují se tak kontakty s belgickým skladatelem Baervoeltsem Raymondem (od jeho počátků, kdy se dovolává Burghauserova názoru a rad, až po doklady jeho úspěchů), Haroldem Blumenfeldem (USA) či belgickou skladatelkou Jacquelin Fontyn-Schmit a jejím manželem Camillem Schmitem (viz dále). Můžeme zde také vysledovat zájem různých interpretů o Burghauserovy skladby – například klavíristka Margaret Bruce (Velká Británie), klarinetista Michael Bryant (Velká Británie), houslista Dušan Pandula (po emigraci v Německu), kytaristé Emil Hladký (Španělsko), Otto Löw (Německo) a Mauricio Pagliarini (Itálie), basklarinetista Harry Sparnaay (Nizozemí), violista Bernd Rinne (Německo) a další. Korespondence týkající se provozování jak Burghauserových vlastních skladeb, tak jeho úprav děl jiných autorů pro orchestr se dochovala zvláště s dirigenty, jako byli: Karel Ančerl, Antal Dorati, Radomil Eliška, Zdeněk Košler, Charles Mackerras, Maurice Peress, Jiří Pinkas či Václav Smetáček. Je celkem pochopitelné, že ve větším rozsahu je dochována korespondence se zahraničím, neboť s domácími interprety mohl být v kontaktu osobním či telefonickým.

Zdrojem informací zůstává i řada listů pracovního charakteru, tedy s členy vydavatelských komisí, případně členy Dvořákovy rodiny (skladatelův syn Otakar Dvořák, skladatelova vnučka Věra Johnová a její manžel Viktor John), vlastníků Dvořákových autografů (jako například Jiří Hoppe), s tehdejšími řediteli MAD (Karlem Mikysou) i organizátory spolků (např. s Bohuslavem Finkem ze spolku „Dvořák“ v Turnově či Grahamem Melvillem Masonem – předsedou Dvořákovy společnosti ve Velké Británii), a především s početnou řadou domácích i zahraničních muzikologů, s nimiž Burghauser jednal při konferencích, přednáškách apod., popřípadě se spoluautory některých knih (velký konvolut dopisů s Antonínem Špeldou a Jiřím Berkovcem). Kromě vlastní korespondence Jarmila Burghausera a jeho rodiny se dostala do muzea také korespondence adresovaná Otakarovi Šourkovi, která jím byla uchována velmi přehledně v abecedním řazení v šanonech, a rovněž dokumenty k jeho životu a životu jeho rodiny.⁵⁷

Vzhledem k tomu, že byli jak Jarmil Burghauser, tak i jeho pozdější partnerka Jarmila Hněvsová bezdětní, přešly do muzea i rodinné dokumenty a doklady rozličného druhu, včetně velkého množství fotografií (celých alb i jednotlivých snímků), dále programy, plakáty a tematické výstřižky z novin a časopisů. Tato část pozůstalosti obsahovala i medaile,

57) Ty byly postupně vyčleněny, staly se předmětem samostatného zpracování odbornými pracovníky NM–MAD, nejprve Janem Dehnerem, poté Kateřinou Novou a dalšími. Srov. NOVÁ, Kateřina: Novinář a recenzent Otakar Šourek (První zpráva o připravovaném inventáři) / Otakar Šourek as a Journalist and Music Critic (A Preliminary Report on an Inventory in Progress), *Musicalia. Journal of the Czech Museum of Music / Časopis Českého muzea hudby*, roč. 3, 2011, č. 1–2, česká verze s. 79–81, anglická verze s. 82–84. Po odchodu obou zmíněných specialistů z muzea však zůstal inventář nedokončen. Jednotlivé části jsou evidovány v online katalogu NM–MAD (dostupné z: <https://mad.opac.nm.cz/#/>) a v plánu NM–MAD je dokončení inventáře Otakara Šourka (po zpracování inventáře Jarmila Burghausera).

diplomy, trofeje, dále také drobné kresby od Zdenky Burghauserové a rovněž menší část pozůstalosti po malíři a grafikovi Františku Viktoru Mokrém (1892–1975), otci Jarmila Burghausera.⁵⁸ Přírůstek tvořily i zvukové záznamy z provedení některých kompozic Jarmila Burghausera na magnetofonových pásech, nověji i na CD, což je navzdory nízké technické kvalitě cenné zejména s ohledem na zničení nahrávek jeho skladeb v archivu Československého rozhlasu počátkem sedmdesátých let minulého století (viz výše). Součástí této akvizice byla i pracovní kartotéka, svědectví mnohaleté Burghauserovy (a také Šourkovy) práce na prvním, a především značně rozšířeném druhém vydání *Thematického katalogu díla Antonína Dvořáka*. Tato kartotéka byla po mnoho let ponechána v původním stavu a posléze po částech uložena do archivních krabic.⁵⁹

Jarmila Hněvsová se později rozhodla nabídnout NM–MAD také obrazy a kresby související historicky jak s Jarmilem Burghauserem, tak Otakarem Šourkem. Jednalo se především o několik výtvarných prací malíře a karikaturisty Hugo Boettingera (např. „Dvořák-balvan“,⁶⁰ návrh pomníku Antonína Dvořáka, portréty Otakara Šourka a Josefa Suka) nebo zdařilé portréty od Zdenky Burghauserové (například podobizna Václava Talicha, Jarmily Novotné, Jiřího Voskovce a Jana Wericha nebo mladého Václava Neumanna či Jarmilova přítele z mladých let – flétnisty a výtvarníka Lutobora Hlavsy,⁶¹ který některé jeho skladby později prováděl či dokonce premiéroval). Dále nabídla také některé cenné notové a nenotové rukopisy (například Burghauserovu korespondenci s Petrem Bezručem⁶²). Tato část byla od Jarmily Hněvsové získaná koupí a zaevidována pod č. př. 85/2000 (ikonografie), 86/2000 (notové rukopisy) a 87/2000 (nenotové rukopisy).

Součástí uvedených celků byly původně i předměty spadající podle muzejních pravidel do tzv. I. kategorie sbírek týkajících se Antonína Dvořáka, Josefa Suka a Vítězslava Nováka.

58) Manželství Františka Viktora Mokrého a Zdenky Burghauserové trvalo od roku 1920 do roku 1927 – k rozvodu došlo již během Jarmilova dětství a ten pak navázal kontakt se svým otcem teprve po matčině smrti. Po svém narození (21. 10. 1922 v Písku) získal jméno Jarmil Mokřý, ale později užíval matčina jména Burghauser coby uměleckého pseudonymu. V civilním životě si však ponechal příjmení Mokřý, a to až do podání žádosti o změnu jména, k čemuž došlo v době, kdy už byl ženatý. Žádost nese datum 5. dubna 1950, změna příjmení byla provedena u Obvodního národního výboru v Praze-Břevnově k 7. září téhož roku (doklady viz pozůstalost č. př. 88/98).

59) Děkuji za aktuální sdělení vedoucí NM–MAD Veronice Vejvodové. Tato kartotéka zůstala dosud součástí př. č. 88/98, ačkoli svým charakterem by patřila spíše do tzv. dokumentačního fondu.

60) Boettingerův *Dvořák-balvan* s autorovým přípisem: „Rytíř Zdeněk [Nejedlý] ke svým zbrojnošům: ‚Tento balvan mi odvalte z cesty, mne více nezajímá!‘“ byl reprodukován na obalu časopisu *Hudební věda* v souvislosti s publikováním studie: DOBRINČICOVÁ, Jaroslava: Ikonografie Antonína Dvořáka, *Hudební věda*, roč. 48, 2011, č. 4, s. 325–360. K témuž článku byla přiložena i reprodukce portrétu (kolorovaný kresby) Otakara Šourka od Zdenky Burghauserové, která je také součástí pozůstalostního fondu (tamtéž, s. 78).

61) Portrét Lutobora Hlavsy od Zdenky Burghauserové byl reprodukován jak v českém, tak anglickém pamětním sborníku (*JARMIL BURGHAEUSER (1921–1997), sborník k 20. výročí úmrtí*, op. cit., s. 46; *JARMIL BURGHAEUSER (1921–1997) A Commemorative Anthology*, op. cit., s. 69).

62) Korespondence mezi Jarmilem Burghauserem a Petrem Bezručem se týkala čtyř básní ze sbírky *V slezském tónu*, které chtěl Burghauser zhudebnit a žádal o svolení. To obdržel a roku 1953 je zhudebnil do stejnojmenného písňového cyklu a také pro mužské sbory. Petr Bezruč mu zaslal i svou fotografii s podpisem. Korespondence a foto z let 1949–1954 má č. př. 87/2000. Tisky skladeb: mužské sbory vydalo jako rozmožněním PSPU roku 1954 a písně pro hlas a klavír (dedikované v tisku Beno Blachutovi) SNKLHU, Praha 1956. Tisky mají č. př. 1/99.

Ty byly z Burghauserova fondu vyjmuty a zpracovány individuálně.⁶³ Jmenovitě se jedná o koncept dopisu Antonína Dvořáka určený Jeanette Thurber (cca z roku 1894)⁶⁴ nebo list Marie Červinkové-Riegrové adresovaný Dvořákovi (datovaný 12. září 1894),⁶⁵ dále dopis Josefa Bohuslava Foerstra Antonínu Dvořákovi z 21. března 1895⁶⁶ a korespondenci související (dopis Dvořákova otce Františka skladatelově tchyni Klotyldě Čermákové z 20. března 1895⁶⁷). Separátně byl zpracován i nototisk Čajkovského *Suity č. 3 pro orchestr*, op. 55 (partitura vydaná u Jurgensona v Moskvě⁶⁸) s vlastnoruční Čajkovského dedikací Dvořákovi datovanou 22. února 1888, tj. v den, kdy Dvořák Čajkovského doprovodil na smíchovské nádraží při jeho odjezdu z Čech,⁶⁹ či klavírní výtah Charpentierovy opery *Louisa* s Dvořákovými poznámkami,⁷⁰ Novákův autorizovaný opis *Baladické barkaroly*⁷¹ pro klavír či autorizovaný opis partitury *Kvintetu g moll*, op. 8 Josefa Suka.⁷² Tyto cenné předměty shromáždil Jarmil Burghauser (a částečně také Otakar Šourek) svou odbornou činností a po jeho smrti významně obohatil muzejní fond.

Také soubor strojopisných kopií do té doby většinou neznámých a nepublikovaných dopisů Josefa Suka, pořízený pravděpodobně Otakarem Šourkem, byl předán z Burghauserova obydlí k dalšímu zpracování do hudebněhistorického oddělení Českého muzea hudby.⁷³ Vzhledem k tomu, že většina originálů této korespondence nebyla do té doby nalezena, představovaly zmíněné kopie důležitý zdroj informací. Tato náhodně objevená korespondence⁷⁴ se následně stala (výběrově) součástí publikace Jany Vojtěškové⁷⁵ a jejího vědeckého projektu „Kritická edice korespondence Josefa Suka“.⁷⁶ Po více než dvaceti letech, které od té doby uplynuly, se již některé z dopisů v originále objevily.⁷⁷

V letech 2006–2009 autorka tohoto článku odborně popsala hudební pozůstalost Jarmila M. Burghausera získanou NM–MAD v letech 1999–2000 za podpory grantu přiznaného

63) Tyto notové rukopisy obdržely č. př. ČMH 86/2000, inv. č. 8492–8503, nenotové pak 87/2000 inv. č. 8504–8514 a 8676.

64) Inv. č. 8504.

65) Inv. č. 8509.

66) Inv. č. 8506.

67) Inv. č. 8505.

68) Inv. č. 8620.

69) Viz BURGHAUSER, Jarmil: *Antonín Dvořák. Thematický katalog*, 2. vyd. Praha: Bärenreiter Editio Supraphon, 1996, s. 627.

70) Inv. č. 8528.

71) Inv. č. 8493.

72) Č. př. 86/2000, nově zpracovaný do inventáře S 184 Josefa Suka – (Dodatky k inventáři) Janou Vojtěškovou, Praha 2010: jako inv. č. 1333. Jedná se o opis psaný rukou otce skladatele Josefa Suka a věnovaný skladatelem O. Šourkovi – dle dedikace z 15. 10. 1915.

73) Jsou evidovány pod č. př. 88/98 a uloženy v NM–MAD.

74) Po Burghauserově smrti jsem od dědičky Jarmily Hněvsové koupila dům po Burghauserovi v Klidné ul. č. 294/25 v Praze 6, Střešovicích. Při vyklízení půdního prostoru v Klidné (před rekonstrukcí objektu) jsem mezi starými nehudebními časopisy našla konvolut strojopisných opisů zmíněných listů Josefa Suka. Naštěstí mne na to upozornil včas před odvozem a pravděpodobným zničením pracovník vyklízejí firmy.

75) VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Josef Suk – Dopisy o životě hudebním i lidském*. Praha: Editio Bärenreiter, 2005.

76) Grantový projekt MK ČR DA 99P01OOUK003 a DA 01P01OOUK012 dokončený v roce 2001.

77) Dle laskavého sdělení Jany Vojtěškové.

u Grantové agentury České republiky.⁷⁸ Tento soupis materiálů zpracovaný formou inventáře zahrnuje předměty sbírkové povahy č. př.: 88/98, 1/99, 85/2000, 87/2000.⁷⁹ Roku 2013 pak publikoval z této pozůstalosti Michel Dineur v časopise *Hudební věda* korespondenci mezi Jarmilem Burghauserem a belgickou hudební skladatelkou, pianistkou a pedagožkou Jacqueline Fontyn-Schmit a jejím manželem, skladatelem Camillem Schmitem,⁸⁰ ředitelem Conservatoire Royal de Bruxelles. Tyto dopisy, datující se od roku 1965 až do počátku devadesátých let,⁸¹ podávají svědectví o mnohaletém vzájemném přátelském a inspirativním vztahu a podpoře v osobním životě i v tvůrčí práci.

Jarmil Burghauser byl, jak již řečeno, od mládí až do posledních let života také vášnivým vyznavačem skautingu a roku 1990 se stal dokonce předsedou Junáka; měl přezdívku Jumbo (odvozeno od zkratky jména Jarmil Mokřý Burghauser / JMB). Materiály týkající se této jeho aktivity zůstaly v muzeu uchovány, ale nebyly do hudební pozůstalosti roku 2009 sepsány (včetně např. korespondence s Jaroslavem Foglarem, zvaným Jestřáb, jehož byl Burghauser v Junáku pokračovatelem). Zpracovány do inventáře byly pouze jeho úpravy junáckých písní.⁸²

Jak už bylo uvedeno na počátku tohoto textu, roku 2024 byla do NM–MAD darem SAD převedena další velká část pozůstalosti Jarmila Burghausera. Ta se do SAD dostala nedlouho před smrtí Jarmily Hněvsové, která likvidovala věci z Burghauserových chalup v Mařenicích a Chcebuzi a průběžně je svážela do svého domu v Klidné čp. 283, č. 3, respektive hlavně do tamní garáže. Zde jí tyto věci na její přání pomáhaly probírat autorka článku s kolegyní Jarmilou Tauerovou, díky čemuž se zachovaly různé nototisky a knihy s dedikacemi, opisy Burghauserových skladeb, popřípadě provozovací party, muzikologické studie z četných konferencí, korespondence, programy, výstřižky, diapozitivy apod., jež se vztahovaly k životu, tvorbě, činnosti Jarmila Burghausera i Otakara Šourka. Materiály byly darovány Jarmilou Hněvsovou do SAD, která po jejím úmrtí v červnu 2012 získala koupí i obdobné materiály dohledané při definitivním vyklizení jejího domu před jeho prodejem dědičkami,⁸³ Věrou Seidlovou (sestrou J. Hněvsové) a její dcerou Katherine Seidl, které žily v zahraničí a staly se také dědičkami autorských práv k dílu Jarmila Burghausera.

78) Registrační číslo projektu: 408/06/1760.

79) Viz pozn. 46. Některé zpracované materiály by svým charakterem odpovídaly těm, které muzeum zapisovalo do tzv. dokumentačního fondu, avšak vzhledem k úzké vazbě na zpracovávané sbírkové předměty byly do zmíněného Inventáře Jarmila Michaela Burghausera autorkou zahrnuty (např. kopie recenzí prací Jarmila Burghausera či Otakara Šourka).

80) Jacqueline Fontyn-Schmit (nar. 1930), Camille Schmit (1908–1976) byl ředitelem konzervatoře v letech 1966–1973. Dopisy byly v NM–MAD zapsány pod. č. př. 88/98. Viz DINEUR, Michel: Une longue amitié (Lecture croisée de la correspondance inédite entre Jacqueline Fontyn et Jarmil Burghauser, *Hudební věda*, roč. 50, 2013, č. 3–4, s. 251–390.

81) Poslední v pozůstalosti dochovaný dopis od Jacqueline Fontyn-Schmit je datován 4. dubna 1991, předchozí poslední odchozí list (v kopii) od Jarmila Burghausera má datum 22. října 1990.

82) Viz HALLOVÁ, *Jarmil Michael Burghauser* [inventář], op. cit., odd. IV. A/ 2/. Po Burghauserově smrti si část jeho skautské pozůstalosti včetně počítače skauti odvezli (po konzultaci s J. Hněvsovou).

83) Na přípravě materiálů této části pozůstalosti po Jarmilu Burghauserovi a Otakaru Šourkovi (která byla uložena v archivu SAD, jenž je dlouhodobě deponován v Archivu hlavního města Prahy na Chodovci) se podílela významně opět Jarmila Tauerová.

Z materiálů získaných v rámci této poslední akvizice bych ráda upozornila na zajímavou knihu vzpomínek od významného příbuzného Burghauserových, profesionálního hudebního umělce Hugo Burghausera (1896–1982), která nese titul: *Philharmonische Begegnungen: Erinnerungen eines Wiener Philharmonikers*.⁸⁴ Jarmil Burghauser ji obdržel jako vánoční dárek na přelomu roku 1979/80 a byl jí nadšen.⁸⁵ Kniha nám pomáhá mimo jiné osvětlit korespondenci z let 1945–1980 mezi Jarmilem (a jeho matkou Zdenkou) a „strýcem“ (jak jej Jarmil oslovoval), fagotistou Hugo Burghauserem, která přešla do NM–MAD hned po Jarmilově smrti (viz č. př. 88/98). Příbuzenství Huga a Jarmila Burghauserových nelze sice v rodinném rodokmenu dohledat (ačkoli je jasné, že vzhledem k totožnému příjmení bylo z matčiny strany), z dochovaných dopisů je ale možné zjistit, že Zdenka Burghauserová byla v kontaktu s Hugovou matkou žijící v Brně a v dobách, kdy ji nemohl ze zahraničí navštěvovat, za ní občasně jezdila a podávala Hugovi zprávy o jejím zdravotním stavu. Pomáhala mu také zajistit doklady o nežidovském původu.

Hugo Burghauser se narodil ve Vídni, kde vystudoval a stal se fagotistou (posléze prvním fagotistou) Vídeňských filharmonií (1919–1938). Vystupoval též jako sólista na koncertech festivalu v Salcburku (vícekrát v Mozartově *Koncertantní symfonii*, KV 297b) za řízení Bernharda Paumgartnera. Tam se s ním setkal i mladý Jarmil, když s matkou navštívil Salzburger Festspiele v letech 1935, 1936 a 1937. Hugo byl váženou osobností, jak dokládá řada ocenění získaných průběhem let, a měl dobré renomé u skladatelů, jako např. u Richarda Strausse, jenž mu věnoval své *Concertino pro klarinet a fagot* (s osobní dedikací). Po záboru Rakouska Hitlerovým Německem odcestoval Hugo do zámoří a tam už do konce života zůstal⁸⁶ (přestože se několikrát vrátil, např. na pozvání Vídeňských filharmonií na oslavy 125. výročí orchestru roku 1967). Nejprve působil v Kanadě, poté se stal od roku 1941 fagotistou NBC (National Broadcasting Company) Orchestra v New Yorku, mimo jiné i zásluhou Artura Toscaniniho, s nímž byl už z dřívějších časů v dobrém vztahu. Následně působil dvacet dva let až do odchodu do důchodu v orchestru Metropolitní opery (1943–1965). Vzájemný korespondenční kontakt mezi Jarmilem a Hugem Burghauserovými byl přerývaný politickým vývojem. Na korespondenci z roku 1946 navázala další až v čase uvolňování v šedesátých letech, přesněji roku 1967. Tehdy prostřednictvím bratrance Míly Dalešického⁸⁷ získal Jarmil Hugovu adresu a pozval jej do Prahy na provádění svých skladeb, mimo jiné na uvedení vlastní opery *Most*, kterou nastudovalo Národní divadlo a jež byla zařazena na program mezinárodního kongresu ISCM (podzim 1967, srov. výše), čehož si Jarmil velmi cenil. Hugo se později setkával s výsledky Jarmilovy práce i v zahraničí (zvláště s tematickým katalogem díla Antonína Dvořáka) a vyptával se se zájmem jak na

84) Tato vzpomínková kniha byla vydána u Atlantis Musik-Verlag, Zürich roku 1979. Uložena v NM–MAD pod č. př. 16/2024.

85) Uvádí, že vzpomínky jsou psány s noblesou a vtipem, a to i v případech, kdy se zmiňuje o negativních věcech, a proto mu připomínají memoáry Karla Nedbala, synovce dirigenta a skladatele Oskara Nedbala.

86) Blíže o tom viz HALLOVÁ, Markéta: Jarmil Burghauser and his 'uncle' Hugo, in: *Jarmil Burghauser (1921–1997) A Commemorative Anthology*, op. cit., s. 36–46.

87) Viz dopis Jarmil Burghauser Hugo Burghauserovi, 26. září 1967, č. př. 88/98.

jeho tvorbu skladatelskou, tak na další odborné činnosti, o nichž mu Jarmil následně podrobně podával zprávy. Po publikování partitury *Novosvětské symfonie* připravené k vydání právě Jarmilem hodlal Hugo informovat dirigenta Karla Böhma.⁸⁸ Doufal, že poté, co vyšla jako kapesní partitura, se veřejnost brzy dočká i velké partitury. Poslední dochované listy pocházejí z roku 1980, kdy Hugo plánoval další cestu do Evropy. Zda se uskutečnila a zda se s Jarmilem setkali, už nevíme. Hugo Burghauser zemřel v New Yorku 9. prosince 1982.

Závěr

Jarmil Burghauser si zaslouží seriózní zhodnocení skladatelské tvorby, jejíž provozování bylo z politických důvodů řadu let omezováno a dosud nedošlo k jeho znovuoživení. Jako muzikolog je uznávaný mezi hudebníky z celého světa, kteří hrají Dvořákovu dílo a orientují se podle jeho dosud nepřekonaného dvořákovského tematického katalogu.⁸⁹ Také jeho muzikologické dílo a rozměrné hudebněteoretické spisy si zaslouží hlubší pozornost a zhodnocení. Jak bývá v historii časté, rezonovalo jeho jméno více u odborníků v zahraničí než na domácím poli. Zván byl na mezinárodní muzikologické konference a kongresy, stejně jako na univerzitní a jiné přednášky zvláště koncem osmdesátých a v devadesátých letech minulého století. Jeho referáty o Antonínu Dvořákovi, Leoši Janáčkovi, ale i Bedřichu Smetanovi a dalších českých skladatelích ukazovaly Burghauserovu velkou znalost tvorby těchto autorů, jejichž díla znějí i v jeho četných úpravách. Nedostatečné zpracování pramenných materiálů však dosud neumožňovalo poskytnout je badatelům a dalším zájemcům v potřebné šíři k hlubšímu studiu. To by se po pětadvaceti letech, v jejichž rozmezí materiály z pozůstalosti do NM–MAD přicházely, navíc po etapách, mělo nyní napravit – všechny části pozůstalosti po Jarmilu Burghauserovi, potažmo Otakaru Šourkovi, které se dosud do muzea dostaly, budou nyní komplexně zpracovány odbornými pracovníky NM–MAD v rámci vědecko-výzkumné institucionální podpory Ministerstva kultury ČR. Autorka této studie jim přeje hodně štěstí.

Adresa: PhDr. Markéta Hallová, Klidná 294/25, 162 00 Praha 6, Česká republika

E-mail: hallova.marketa@seznam.cz

88) Viz dopis (záleпка), Hugo Burghauser Jarmilu Burghauserovi, 7. listopadu 1978 – potěšilo jej sdělení, že byla Jarmilovou zásluhou nově vydána partitura Dvořákovy IX. *Symfonie* „Z Nového světa“; má být provedena v příštím roce několikrát, v Salcburku na Festspiele a ve Vídni ve Filharmonii, obojí pod taktovkou Karla Böhma. Chce jej o vydání informovat a také archiv filharmonie. Přeje si znát o Jarmilovi další informace, jak žije a co komponuje. Viz č. př. 88/98.

89) V programech koncertů a dalších produkcí po celém světě je dnes užíváno označení k přesné identifikaci Dvořákových děl číslem katalogu Jarmila Burghausera s počátečním písmenem B, stejně jako se tomu děje při provozování děl Wolfganga Amadea Mozarta, kdy jsou skladby značeny podle Köchelova soupisu Mozartových děl značkou KWV (Köchel Werk Verzeichniss) aj.

P.S. Always write to London
not Italy! →

57031 Capoliveri
Isola d'Elba,
20th May, 1980

Dear Mr. Burghauser,

Excuse me for not answering your letter sooner, but I have been continually away from England for several months. I hear that the book you sent me is in fact already at my home in London, but I don't like to have it sent out here to Italy, as the post is so unreliable. However, I shall read it as soon as possible. In the meantime, I would be grateful if you would send me the two copies of 'Hudební Rozhledy, The original criticism by Kuna and your reply. I would be most willing to write in your defense, as I feel very strongly that one of the chief obstacles to a proper appreciation of Janáček's music is the unpractical way in which he wrote down his music. Anything an editor can do to render the music more understandable to the performer is rendering a service to Janáček.

I shall be in Prague in October for a performance of the Glagolitic Mass, and I would be most happy to meet you, and if necessary have a discussion in public on the problems associated with editing and performing Janáček.

I am very glad that you like my recording of *Káta*. Since then, I have recorded the *Sinfonietta*, *Taras Bulba*, *Věk Makropulos* and the *House of the Dead*. *Taras Bulba* I did using your last edition, plus some further corrections of my own based on autographs. The *Sinfonietta* also need some correction, because, *all the* the UE Copy "Stichvorlage" has a signed declaration by Janáček that the version is correct in every detail, it in fact has many mistakes, notably the famous cymbal crash before the entry of the Fanfare in the Finale and several wrong notes, especially in the oboes. The *House of the Dead* I have recorded absolutely in its original version, i.e. without any retouchings at all, to either text or orchestra. This meant a tremendous amount of work for me, because there is in the West no absolutely clean original version, and in CSSR there is only a manuscript version of Nosek, which he does at the Brno Theatre.

I am at present preparing the corrected version of *Jenufa* for recording next year, i.e. using Janáček's corrections and cuts, but not Kovarovic's. This is also a terrible amount of work, but worth it, I think. The original orchestration will sound much more "Janáček-ish," I think!

All best wishes, and looking forward to hearing from you in due course,

Yours sincerely,
Charles Mackerras

Letter from Charles Mackerras to Jarmil Burghauser dated 20 May 1980 concerning the first publication of works by Leoš Janáček in what was called the *Complete critical edition of the works of Leoš Janáček (Kritická edice Janáčkových skladeb)* and Mackerras's Janáček concerts and recordings (he is pleased that Burghauser liked his recording of *Káta Kabanová*, having so far already recorded *Taras Bulba*, *Sinfonietta*, *The Makropulos Case*, and *From the House of the Dead*; at the time he was working on corrections of materials for recording *Jenufa*). He expressed the desire to meet with Burghauser in October, when he was scheduled to conduct the *Glagolitic Mass* in Prague. NM-MAD, acquisition no. 88/98. / **Dopis Charlese Mackerrase Jarmilu Burghauserovi z 20. 5. 1980 týkající se prvních vydání děl Leoše Janáčka v tzv. Kritické edici Janáčkových skladeb a Mackerrasových janáčkovských koncertů a nahrávkách (je rád, že se Burghauserovi líbila jeho nahrávka *Káti Kabanové*, od té doby už natočil *Tarase Bulbu*, *Sinfoniettu*, *Věk Makropulos*, *Z mrtvého domu*, právě pracuje na korekcích materiálu pro snímek *Její pastorkyně*). Rád by se s Burghauserem sešel v říjnu, kdy má dirigovat *Glagolskou mši* v Praze. NM-MAD, č. př. 88/98.**

Tabulka etap získání pozůstalosti Jarmila Burghausera do NM–MAD

Etapa	Způsob akvizice	Č. př.	Obsah
I	<i>Na základě testamentu J. Burghausera</i>	1/1999	hudebniny a knihy o hudbě z rodiny J. Burghausera a O. Šourka
II	<i>Darem J. Hněvsové</i>	88/1998	Korespondence, fotografie, alba fotografií, autografy vlastních skladeb a muzikologických knih, studií, článků ad. prací, zvukové nahrávky, osobní dokumenty-archiv - průkazy, trofeje, diplomy, medaile, tematické výstřižky z novin a časopisů, programy a plakáty týkající se J. Burghausera a O. Šourka, drobné kresby Z. Burghauserové, část pozůstalosti po otci J. Burghausera, Fr. V. Mokřém, dochovaná kartotéka na práci k Tematickému katalogu díla Antonína Dvořáka započatá Otakarem Šourkem, a dále vedená J. Burghauserem
III	<i>Odkupem od J. Hněvsové</i>	85/2000 86/2000 87/2000	a) obrazy a karikatury od Hugo Boettingera a obrazy a kresby od Zdenky Burghauserové b) různé cenné notové rukopisy c) cenné nenotové rukopisy
IV	<i>Darem SAD</i>	16/2024	Varia – materiály obdobného charakteru viz výše etapa č. I–II